

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
 VERLICHTINGSDIENST . . . . . TEL. 14519. POSTGIRO 114574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574. in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN

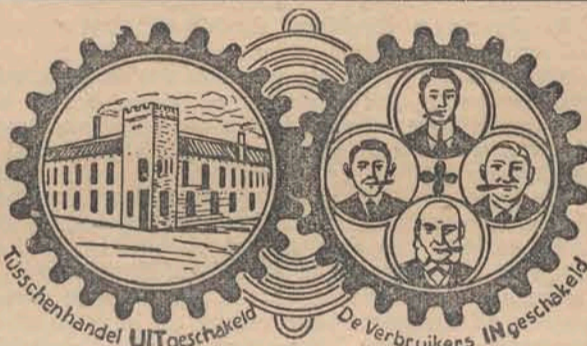
moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie,

HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 0/0. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), maar ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoemde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

BESCHIKBAAR.

HOUD: Resident J. van Gigh. — Over den vliegvlucht Holland-Indië. — De Deutsche concessie-aanvragen voor Nieuw-Guinea afgewezen. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisnijverheid. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: (Apeldoorn). — Mededeelingen. — Mutaties van 10 tot 17 Sept. 1924.

Old England
NIJMAN & PHILIPS
 LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
 COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

BESCHIKBAAR.

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Tandarts Dr. A. KERVEL
 Frederik Hendriklaan 45
 DEN HAAG TELEF. 50122
 Spreekuur 9-3
 Belangrijk verlaagd Tarief bij contante betaling.

Brillen :: Pincenez
 Kijkers
 Foto Projectie
 L. Jansstr. 27 Holleverancier Utrecht
P. W. HIELE

MIMONTA. Middenstandsinstituut
 voor Mond- en Tandheelk.
 Onder leiding van Dr. A. KERVEL en G. KRUIJS,
 Mond- en Tandartsen
 Valkenboschplein 17 Tel. 32728
 Spreekuur 9-4. Ma., Wo. en Vrijd. ook v. 6-8
 Lage tarieven. Spec. v. Ziekenfondsleden

Voor CANDIDAATSEXAMEN-INDISCH JURIST
leidt op
Mr. H. GILTAY - L. V. MEERDERV. 516 - DEN HAAG

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij **goed en goedkoop?**
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes
is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen
vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van
dranken niet verplichtend. Geen foaien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

In fijne Lederwaren en Reisartikelen
Atelier voor alle voorkomende reparatie

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Stoomververij en Chemische Wasscherij
„DUINOORD“.
Begoniastraat 188-190 Telefoon 36048
hoek Goudsbloemlaan
Goederen binnen 4 dagen zonder prijsverhoging
thuisbezorgd.

Heerencostumes . . . f 4.-	Wol en Plu. p. □ el f 0.40
Mantelcostumes . . . f 4.-	Handschoenen, per
Jassen, vanaf . . . f 2.75	paar vanaf f 0.20
Mantels . . . . . f 2.75	Oppersen v. Heeren-
W. Dekens f 1.- en f 1.20	Costuums . . . . . f 1.50
Gest. Dek. f 1.50 en f 1.75	Idem m. ontvlecken f 2.50
Vitrages . . . per □ el f 0.15	Dames-Costuums
Madras . . . „ „ f 0.20	naar grootte

Speciaal in het reinigen van Carrosserie-Bekleding

Het aanbevolen adres
voor COMPLETE MEUBILEERING is het
Meubelhuis „Conrad“
Laan van Meerdervoort 220 - Tel. 35650
hoek Conradkade

Resident J. van Gigh †.

De heer J. van Gigh, resident van Semarang, die tijdens een conferentie ten Paleize van den Landvoogd plotseling ongesteld was geworden, is den 13. n. dezer te Weltevreden op den leeftijd van 47 jaar overleden.

Aneta seint dat het stoffelijk overschot den 14en onder zeer groote belangstelling ter aarde is besteld. Er waren vier volgkoetsen met bloemen. In den stoet bevonden zich een vertegenwoordiger van den landvoogd, fabriekse autoriteiten, ook uit Semarang.

Aan de groeve huldigde de directeur B. B., de heer Hillen, het karakter en de verdiensten van den ontslapene.

Assistent-resident de Clercq Zubli sprak namens de bestuursambtenaren van het gewest, de regent van Semarang namens de inlandsche ambtenaren van den Gewestelijken Raad, burgemeester de Tongh namens de gemeente Semarang, de hoofdcommissaris Ruempol namens de politie en de resident van Batavia namens het gansche bestuurscorps. Hij stelde den ontslapene ten voorbeeld aan de jongeren.

De heer van der Marel dankte ten slotte voor de betoende deelneming.

Omtrent de loopbaan van den overledene, wiens verdiensten indertijd de Regeering erkende door een benoeming tot Officier in de orde van Oranjenassau, meldt het Haagsche Aneta-kantoor het navolgende:

De heer van Gigh werd op 25 December 1876 te Gorinchem geboren. In 1897 werd hij ter beschikking gesteld van den Directeur van het B.B. en tijdelijk toegevoegd aan den hoofdinspecteur van de suiker- en rijstcultuur. In 1901 volgde zijn benoeming tot aspirant-controleur en in 1903 die tot controleur, waarna hij werkzaam werd gesteld in Pekalongan. In 1907 werd hij benoemd tot secretaris van Batavia. Tijdens zijn verlof, in 1912, volgde hij een cursus aan de Ned.-Ind. Bestuurs-academie, en werd na zijn terugkeer in 1913 opnieuw benoemd tot secretaris van Batavia. In 1917 volgde zijne benoeming tot ass.-resident van Poerwokerto en in 1918 tot ass.-resident voor de politie te Semarang. Na terugkeer van verlof, in 1922, is hij ter beschikking gesteld van den Regeerings-commissaris voor de bestuurshervorming. In 1922 is hij benoemd tot resident van Semarang.

Over den vliegtocht Holland-Indië.
(Een persgesprek met verkeerspiloot Van der Hoop).

1 October a.s. ondernemen drie mannen van naam uit onze nationale luchtvaartwereld den grooten vliegtocht Holland-Indië met Fokker's nieuwste verkeersmachine, verkeersvlieger A. N. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop, eerste luitenant-vlieger H. van Weerden Poelman en mécano P. A. van den Broeke.

Het was met den heer Van der Hoop, dat wij dezer dagen een persgesprek over de Indonesië-vlucht hadden.

Onze eerste vraag gold „iets van de voorgeschiedenis“ van den tocht en het antwoord luidde aldus: „In 1919 schreef de Indische Regeering voor één jaar een prijs ad f 10.000 uit voor de eerste vlucht naar Indië. Op dit bedrag werd toen veel critiek uitgeoefend en het gevolg daarvan was, dat de Nederlandsche Regeering eveneens, f 10.000 beschikbaar stelde; ook particulieren zegden gelijken steun toe. De prijs verviel, daar binnen den tijd van een jaar door geen piloot de tocht ondernomen werd. In December '19 vloog Ross Smith naar Australië. Na hem zijn er wel plannen geweest voor een Indië-vlucht van Nederlandsche

Deelname
opengesteld in kapitaal eener N.V. in het bouwbedrijf in den Haag. Dividend bedroeg over 1922 20%, over 1923 13%.
Brieven onder No. 388 Bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

TE HUUR
1 of 2 Lokalen, gedeeltelijk gemeen
Telefoon en bediening vrij.
Dadelijk te aanvaardden.
Adres: Heulstraat 17 („Oost en West“)

leger- en marine-officieren, maar deze zijn afgestuut op financiële bezwaren en op den tieken toestand kort na den wereldoorlog. Er kwamen, verdwenen echter even snel als gedoken waren. In December '22 kwam Fokker met den F. V, een nieuw verkeerstoestel, wel geschikt achtte voor Indië. Ik knoopte mijn opinie in het oor, stelde een plan voor een vlucht van en stapte daarmede naar den Plesman, den administrateur der K. L. M., wel voor te vinden was. Generaal Snijders zocht toen voor de zaak en onder zijn leiding de zich een „Comité vliegtocht Nederland- van vooraanstaande particulieren. En dat het voor dezen tocht thans daadwerkelijk wordt, dat staat ook in verband met het feit de Engelschen bezig zijn een luchtvaartlijn Engelsch-Indië, zoowel voor luchtschepen als vliegtuigen, te onderzoeken. Hun ideaal was een volkomen Engelsche lijn naar Engelsch-Singapore, Engelsch-Borneo en op den duur Australië door. In Australië zelf werkt men aan de verkeerslijnen, aan een ringlijn om Indië voor het burgerluchtverkeer en voor eenig zult u zeker gelezen hebben, dat kolonel Brins contrôleur der civiele luchtvaart van Australië 22 dagen de vlucht rond Australië's vasteland bracht heeft, met het doel de mogelijke luchtle te inspecteeren. Komt de lijn op Engelsch-Indië stand en die rond Australië's vasteland, dan voor ons insulinde van belang den schakel men tusschen die beide lijnen; van Nederlandsch-Indië uit kan dan aansluiting gezocht worden de Engelsche lijn aan den eenen en met de lische lijn aan den anderen kant. Een andere die mede den stoot tot de October-onderneming geven heeft, is deze, dat de K. L. M. druk is het luchtverkeer in Nederlandsch-Indië te bereiden; concessie is bereids aangevraagd exploitatie der route Batavia-Singapore, die zich voorstelt laier uit te breiden met een tavia-Soerabaja. Zeker zal deze tocht eren en bijdragen de luchtvaart in de tropen meer voren te brengen.”

De F. VII, waarmede de tocht geschiedt, dus met den F. V, die achteraf niet dat is zijn, wat men er van gehoopt had, waarop dadelijk besloot tot den bouw van weer een verkeerstoestel — de F. VII dan, met welke tige machine wij een proefvlucht boven Rotterdam medemaakten, is een eendekker met dikke ten vleugel met het buitengewoon groote span 21 Meter en wordt voortbewogen door een Royce Eagle IX van 360 P.K., die een vierluchtstroef in beweging brengt. De besturing dubbel; achter den motor is een zitplaats voor piloten. Het landingsgestel is van bijzonderen en de beide wielen hebben afzonderlijke bare assen, hetgeen de vering zeer verbeterde onderlinge afstand der wielen bedraagt 20 Meter, hetgeen bij starten en landen der grootte stabiliteit geeft. Het aanzetten van de geschiedt door een aanzetslinger, zoodat de peller niet met de hand aangezet behoeft te De heer Van der Hoop vertelde nog het volgende: „Er is een benzinetank bijgekomen voor 300 Nu kan ik tegelijk meevoeren, in in den aangebrachte val tanks — tanks, die zonder of vacuumstelsel de brandstof naar den motor vliegen. Dan kan ik tegelijk 60 Liter olie meevoeren (het oliegebruik is 2½ Liter per uur). Verder een extra radiator bijgekomen, onder aan het stel gehangen; het koelend oppervlak van diateur is daarmede met 50 % vergroot. Bovendien — de oude en de nieuwe — zijn afgevoeren met jalouziekleppen. Ik heb er proef mee vlogen en het werkt heel bevredigend. In voldoende koeling, maar hier in Europa niet en dat was nu juist de moeilijkheid in dezer 150 K.G. reserve-deelen gaan mede: onder

Brandstoffenhandel H. HAVINGA
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereeniging „Oost en West“
Leverancier van het Koninklijk Instituut
v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. N.-I.
Kantoor: HOOIKADE 13a - DEN HAAG - TEL. 35650

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”
 Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 34644
 FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN
 EN ROLLUIKEN
 Levering van alle soorten Timmerwerk

MEDISCHE BEHANDELING
 met ademgymnastiek tegen RHEUMATIEK en
 ZENUWLIJDEN. Issisch. Correcte algeheele be-
 handeling. :: Spreekuren van 11-5 uur.
ORANJEPLEIN 107, B. SEEHOFER

den motor, cylinders, zuigers, magneten en complete reserveschroef, een vierbladige, tweebladige vinnen eigenlijk, want ook de propeller, die nu op de doos zit, is niet aan één stuk, maar bestaat uit twee twebladige schroeven over elkaar. Levensmiddelen nemen wij mee, in geval van noodlandingen, voor 2 à 3 dagen. Compleet wordt het toestel ongeveer 3600 K.G.; het kan tot 1000 K.G. belast worden. In de tropen is de draagkracht evenwel minder, omdat de lucht daar ijler is dan het toestel dan ook niet zwaarder belast dan tot ongeveer 3600 K.G. Iets zwaarder is de natuurlijke geworden door den grooteren benelank, den extra-radiateur en de reservedeelen; particuliere bagage gaat zoo min mogelijk mee. De draadloze blijft thuis; de installatie werkt heel goed op de lijn naar Londen. Die route — ongeveer 1000 K.M. lang — maakt het mogelijk voortdurend contact te zijn of met „Waalhaven” of met „Londen”. Op de Indië-vlucht zijn de etappes veel groter en geen der stations, die ik heb, heeft haast draadloze. Er is nog geen voldoende grondorganisatie om nut van de draadloze te hebben. Het apparaat weegt 50 K.G. en daarom heb ik ook dus maar besloten het thuis te laten. De snelheid van den F. VII is een kleine 130 K.M.; er geen wind, dan beteekent dat bij 10 uur vliegtijd dus 1300 K.M. Gemiddeld reken ik op 112 K.M., heb ik tenminste gevlogen op de lijn naar Londen heen en weer. Op de vlucht naar Indië heb ik een groot deel wind mee in October en de hoogste waarop wij vliegen, is de gewone, ongeveer 1000 Meter. Aan het toestel zelf is niets gewijzigd de proefvluchten. Op Londen heeft de machine 130 uur gevlogen — in dit getal is begrepen eenmaal op Parijs en enkele proefvluchten — daarmede de motor in revisie gegaan en is een nieuwe motor ingebouwd. Deze is bestemd voor Indië, een Royce Eagle IX; daarmede heb ik 20 uur gevlogen om de eventuele gebreken er uit te halen. De machine naar Rotterdam, de motor gaat daar weer uit, wordt nagezien en weer ingebouwd en draait nog een paar uur proef. Dan blijft de F. VII staan voor Indië.

immers, is daar een boot van de Indische marine te stationneeren gevraagd. Een telegram, door mij kortelings ontvangen, meldde, dat de genie reeds aan het werk getogen is om de vliegweide van Muntok landingsfähig te maken. Mocht dit werk niet voldoende blijken, dan blijf ik in Medan en wordt er niet naar Batavia doorgevlogen. Zooals gezegd, de tocht vraagt 22 dagen. U denkt misschien: is dat niet lang? Zeker, maar de kwestie van den totalen tijd is aan tal van omstandigheden gebonden. De tijdsduur is onvooroordeel, vooral wat betreft het doórvliegen. Elken dag kan ik afleggen 1100 K.M., bij 112 K.M. per uur, maar de afstand van veld tot veld is niet steeds 1100 K.M.; soms zal ik na 600 à 700 K.M. al moeten landen. Dat is verlies van tijd en 's nachts kunnen wij niet doorgaan; er kan alleen overdag gevlogen worden. De tijd is momenteel dan ook minder dan dien, welken men op een geregeide luchtlijn gemiddeld maakt. Met vermoeidheid houd ik geen rekening; het toestel heeft dubbele besturing en afwisselend stuurt van Weerden Poelman of ik, en och, op zoo'n vlucht leef je toch op je zenuwen. Van een tegemoet vliegen van luitenant Kengen tot Singora is mij niets bekend. Wel weet ik, dat deze officier per boot naar Singora zal komen en vandaar af in den F. VII mee zal gaan naar het einddoel. Het ligt verder niet in de bedoeling naar Holland terug te vliegen. Practisch is dit reeds onuitvoerbaar, daar een vliegtuigmotor, normaal, na 140 uur vliegen in revisie gaat en Indië biedt weinig gelegenheid tot motorherstel, en dan de kosten van een retourvlucht. De kosten, daar is nog wel wat van te zeggen. Het comité, dat het toestel van de K. L. M. gekocht heeft, is er, na hard werken, in geslaagd f 80.000 bij elkaar te brengen, het bedrag dat deze tocht zeker vordert; een som, die nog geen premie inhoudt voor hen, die den tocht ondernemen. Uit particuliere bronnen is die f 80.000 er gekomen. De Nederlandsche Regering gaf niets, de Indische idem; de Nederlandsche zegde moreelen steun toe.

Wij besloten het onderhoud: „Kunt u verwachtingen uitspreken omtrent de weersomstandigheden en omtrent den tocht zelf?”
 „Dit — ons hoekje van West-Europa — leeft, wat de luchtvaart aanbelangt, onder den zwaarsten druk. Het weer van hier af tot Constantinopel is vrij veranderlijk, na Europa wordt het constanter. Klein-Azië en Mesopotamië zijn in October volkomen droog. In Mesopotamië regent het trouwens heel weinig; de regenval is daar vrijwel nul. Mesopotamië geeft groote kans op wind mee. In Engelsch-Indië is in October de regentijd voorbij, de droge moesson begint dan. Van Karachi af tot Ambala kans op wind, met overheerschenden Zuidwestenwind. Van Ambala tot Calcutta ongeveer kans op zwakken zijwind. Nederlandsch-Indië het eind van den Oostmoesson, kans op geen regen en zwakken tegenwind. De wind in Indië is dan nog veel geringer dan hier. Statistieken heb ik daarover aangelegd en zoo is dat door mij in graphiek gebracht. En verwachtingen over den tocht zelf? Die kan ik moeilijk uitspreken. Wel wil ik u nog wat van de moeilijkheden zeggen. In de eerste plaats de onvolmaaktheid der velden, dat je met een zwaar belast toestel moet starten. Dat wij gebirgen over moeten komt weinig voor; 1300 Meter in Achter-Indië en Klein-Azië is het hoogst. En dan het weer natuurlijk. West-Europa kan slecht weer geven, in Mesopotamië en Perzië is er kans op zandstormen, sterke Noordwestenwinden, die het woestijnzand omhoog jagen; daar kun je niet boven uit, dat gaat duizenden Meters hoog. Achter-Indië, Birma en Siam een kleine kans op cyclonen, vrij onschuldig daar en zeer plaatselijk en niet sterk; zij duren heel kort en zijn meestal vrij gemakkelijk te ontwijken. Wat de bevolking betreft, bij noodlandingen, vooral in Mesopotamië en Perzië, is er kans op een onwelwillende houding en daar doe je met je browning niet veel tegen. Mijn toestel ligt heel goed in de lucht, het is makkelijk

„En de route?”, informeerden wij.
 „De velden, waarop wij komen,” ging de heer van der Hoop voort, „zijn nagenoeg alle van de Engelsche „Royal Air Force”; de weerberichten is dus goed. October is overigens de goede maand. In Engelsch-Indië heb je den regentijd in zomermaanden Juli en Augustus en in Nederlandsch-Indië begint de Westmoesson in November Januari; wij gaan net tusschen die beide door. De landingsplaatsen zijn de volgende, noteert u: Amsterdam, Praag, Belgrado, Constantinopel, Angora, Aleppo, Bagdad, Basra, Bouchir, Ben-Abbas, Chabar, Karachi, Multan, Ambala, Allahabad, Calcutta, Akyab, Rangoon, Bangkok, Singora, Medan, Muntok, Batavia. De totale afstand is kleine 16.000 K.M.; 22 landingen zijn dit. Als er in slagen iederen dag door te vliegen, dan we er dus na 22 dagen. Jammer is het, dat we jachten moeten en nergens even kunnen pleisteren. Oorspronkelijk was de route anders vastgesteld en liep zij niet over Muntok, maar over Padang en luidde het laatste gedeelte van het traject: Singora—Medan, Medan—Padang, Padang—Batavia. Dat komt, omdat oorspronkelijk de bedoeling was, dat er een tweede veld — aan de eerste veld wordt aangelegd in Medan — aangelegd zou worden bij Padang. De Indische Regering heeft zich echter tot dit laatste niet bereid verklaard. En de afstand Medan—Batavia is te groot om dezen in één „ruk” af te leggen. Gezocht dus te worden naar een ander bestaand veld, indertijd voor Ross Smith nog aangelegd zijn Australië-vlucht, wordt nu weer in orde gebracht. Met het oog op het overvliegen van de route van Malakka, met de etappe Medan—Muntok

WITTE PAKKEN
 vanaf f 14.50
 3 maal gekrompen Indische Coupe
 Wij garanderen het juiste model
 48-jarige reputatie
 Vraagt Prijscurant of Stalen
 Toezending franco
Fa. J. LEVI
 Kruiskade 5 b. d. Cools.
 ROTTERDAM

CONVERSATIE-CLUBS voor VERLOFGANGERS.
 Vloeiend ENG., FR., D., SPAANSCH spreken en corresp. in slechts 1 MAAND.
 Honderden dankbet. van hooggeplaatste Ind. ambtenaren dagel. ter inz.
 Inst. „SANDERS” 93 ORANJEPLEIN 's Hage.

EERSTE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ „AURORA”
Koningsplein 1 's-Gravenhage

Uitgifte eener 3 pCt. Premie Obligatie Leening met diverse Winstkansen.
 Vraagt Prospectus: rechtstreeks aan de Maatschappij of Hoofdvertegenwoordigers.
 Waar niet vertegenwoordigd: Actieve Hoofdagenten gevraagd.

BESCHIKBAAR.

P. B. VAN MOORSEL & CO
 Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
 Torenstraat 5-6 - Telefoon 12398 - Den Haag

DIVAN met verstelbaar hoofd, Gobelin overtrek à f 27.-

f 27.-

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

1ste klas KLEERMAKERIJ voor DAMES en HEEREN
 OPGERICHT 7 APRIL 1904
VALERIUSSTRAAT 64 BOVEN DE GRUNTER.
 Inrichting voor Reparatiën, Veranderen en Oppersen tegen vooraf bepaalde prijzen.
 AANBEVELEND:
W. HEIJER, Valeriusstraat 64.

M. DIJKERMAN
 LAARZENMAKER, DEN HAAG
 Levert op elk gebied **SCHOEISEL** naar maat
 7 Modellen, Kwaliteit en Prijs concurrerend met de beste buitenlandse huizen.
 Fred. Hendriklaan 198 Tel. 51384

De nieuwste mode

WHIPCORD

naar maat

f 84.-

C. H. ERNENS
VALERIUSSTRAAT, DEN HAAG
hoek Danekertstraat
TELEPH. 34836

Vraagt onze uitgebreide **STALEN** COLLECTIE

Uitgebreide collectie **HEERENMODE-ARTIKELN**

GERITS-BEKMAN - DEN HAAG
v. Swietenstraat 7

DAMES- en HEERENKLEERMAKER
Bekroond met de hoogste onderscheiding

Uitsluitend prima kwaliteiten. Enorme sortering

't SPORTHUIS
GRAVENSTRAAT t/o de Bonneterie DEN HAAG
TELEFOON 16606

Specialiteit in:

ENGELSCHEREGENJASSEN

en

WINTER-ULSTERS

voor Dames en Heeren

Boorden

Rij-Onderricht

Pensionstallen

Handel in Luxe Paarden

Duinstr. 6 : Tel. 50016

... SCHEVENINGEN ...

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD VOOR UW

Reclamecampagne.

J. E. VAN VEEN 's-GRAVENHAGE, Tel. 52983
Van Hoornbeekstraat No. 61

Eerste klas Schoenmakerij ... en Reparatie-Inrichting ...

Extra bewerking voor **ABNORMALE EN GEVOELIGE VOETEN.**

bestuurbaar en het landt heel langzaam, dat is een groot voordeel. Het landingsgestel, de wielen, zijn buitengewoon sterk. De snelheid is niet groot, ongeveer dezelfde als die waarmee de Amerikanen de wereldvlucht maakten; ja, die gingen zelfs nog iets langzamer. Het groote vraagstuk is ten slotte: houdt mijn motor het vol, of niet? Motorpech is natuurlijk nooit uitgesloten; volkomen zekerheid van den motor heb je nooit....."

Zoo sprak de heer Van der Hoop.

En wij drukten hem stevig tot afscheid de hand en zeiden: „Als u terug bent, dan spreken wij elkander nader. Afsproken? En veel succes — tot Batavia toe!”

Véél succes Van der Hoop. Bereikt „Batavia ou l'on s'amuse”.

PAUL VAN DER SCHALK.

De Duitse concessie-aanvragen voor Nieuw-Guinea afgewezen.

Geen uitbreiding van de poenale sanctie.

Naar Aneta-telegrammen melden, deelde de regering aan den heer Helfferich, optredend namens den Hertog van Mecklenburg, mede, dat er overwegende bezwaren zijn tot verleening van een concessie in Noord- en West-Nieuw-Guinea onder de omschreven voorwaarden.

De overwegingen van de weigering der Nieuw-Guineesche concessie zijn, dat de regering het ongewenscht acht een maatschappij gedurende 75 jaar in geheel Noord- en West-Nieuw-Guinea het recht te verleenen tot winning van bosch- en zee-producten, wijl de grootte van het gebied dadelijke exploitatie belemmert en het evenmin wenschelijk is de bevolking toe te laten tot werkovereenkomsten, die poenaal gesanctionneerd zijn, wijl een natuurvolk niet rijp is voor de begrippen van contractueele concessierechten. Tevens kunnen de belangen van den bestaanden handel ernstig worden geschaad. Overigens verzwaren inwendige omstandigheden in Nieuw-Guinea een behoorlijke bestuurscontrole, waardoor vrijwaring van molest niet kan worden gewaarborgd.

Over deze zeer belangrijke beslissing van den Gouverneur-Generaal, welke ongetwijfeld in breeden kring met groote instemming zal worden begroet, schrijft het „Vaderland” van 12 dezer: Zooals men weet, is deze concessie-aanvraag reeds in de Staten-Generaal ter sprake gebracht, waar er op werd aangedrongen haar niet in te willigen. De Minister van Koloniën was toen niet geneigd zich over deze aangelegenheid uit te laten, zoolang zij nog in overweging was bij de Indische regering, maar beloofde na herhaalden aandrang, dat de Kamers niet zouden worden gesteld voor een fait accompli. De ongerustheid over een mogelijke verleening van een concessie over zulke uitgebreide gebieden bleef echter voortbestaan. In de zitting van den Volksraad van 16 Juni jl. werd dit onderwerp door den heer Kiës ter sprake gebracht, die o.a. het navolgende zeide:

„Het is... niet meer dan natuurlijk, dat het Duitse kapitaal... en de Duitse leiders, reeds nu weer uitzien naar mogelijkheden om in de toekomst opnieuw vasten voet te krijgen daar waar die verloren ging door den wereldoorlog. En wie nu een blik op de wereldkaart werpt, zal moeten erkennen dat Nederlandsch Nieuw-Guinea, een grootdeels nog onontgonnen groot gebied, voor hen die plannen voor de wereldpolitiek maken, een van die mogelijkheden is: op en om den grooten Oceaan is vermoedelijk een nieuw stuk wereldgeschiedenis in de maak.

M. d. V. Het staat voor mij vast, dat de groote

N.V. ENGELS' Wijnhandel
SUEZKADE 48 WEIMARSTRAAT 11
TELEFOON 32649

Wij verkoopen als reclame:

2 Flesschen W. Port }
2 Flesschen R. Port } **f 4.50**
2 Flesschen Samos }

J. M. REIJNEN, Nic. Tulpstraat
'S-GRAVENHAGE bij de Copernicuslaan
1STE KLAS HEEREN- EN DAMESKLEERMAKERIJ
BILLIJKE PRIJZEN PRIMA STOFFEN
ENGELSCHER COUPE

Speciaal Atelier voor alle soorten Bontwerk

concessieaanvraag niet uitsluitend een deltsdoeleinde beoogde. Onder de huidige standigheden toch zijn voor de bestaande kapitalen tientallen van andere, zekerde leggingmogelijkheden te vinden. En dan men een beleggingspoging gaan doen in land, waaromtrent alle exploratierapporten tuigen van de enorme moeilijkheden, die bonden zijn aan het doordringen van ruwen gordel, die het betere binnenland ringt! Ik acht dat ondenkbaar.

M. d. V. Ik herhaal, ik kan in deze gelegenheid niets anders zien dan een gefleerde poging van Duitse zijde om N. Guinea vasten voet te krijgen voor verder strekkende doeleinden dan het nu van handelswinsten.

En daarom sta ik afwijzend tegen elke vraag van een concessie, die anders dan beperkten omvang, strenge controle en heele overzichtelijkheid onzerzijds staat. Hier geldt sterk het gouverneur c'est pro ook de ruimste kans om via Nieuw-Guinea internationale kwesties te worden betrek behoort absoluut te worden uitgesloten.

Deze woorden, die blijkens de Handelingen de volkomen instemming hadden van den Talma, den voorzitter van het Suikersyndicaat gaven blijkbaar in het algemeen het gevoelen den Volksraad weer.

In zijn antwoord verklaarde de regeringscommissie, dat deze opmerkingen de volle aanvaarding hadden van de regering. Blijkens de overweging heeft de Indische regering zich inderdaad op standpunt gesteld, dat een concessie voor dergelijk groot, moeilijk toegankelijk gebied onvoldoende bestuurscontrole en een natuurvolk, die uitteraard in de concessie-aanvragen eigenlijke bestuur van het gebied zou zien, niet gelaten kon worden.

Daaraan is bovendien nog deze belangrijke slissing verbonden, nl. dat de poenale sanctie tot Nieuw-Guinea zal worden uitgebreid. Men over de tijdelijke handhaving van de poenale sanctie in een gebied als Sumatra's Oostkust, zij eenmaal is ingevoerd, denken hoe men wil, deze strafbedreiging tegen het niet-naleven van arbeidsovereenkomsten niet verder wordt uitgebreid, is zeker toe te juichen. De beslissing van Tweede Kamer, die blijk gaf de bezwaren tegen poenale sanctie in het algemeen te onderschrijven zal hier wel niet zonder invloed zijn gebleven.

In elk geval is een vreemde vestiging op groote schaal in een nog onontgonnen gebied voorkeuren en daarmee een gevaar voor de rustige ontwikkeling van Indië weggenomen.

Het vreemde kapitaal is natuurlijk welkom, het op de gewone wijze mede wil werken aan ontginning van Indië's rijkdommen. Maar van groote belangstelling met politieke beteekenis is de Indische regering terecht niet gediend!

Kunst, Kunstnijverheid en Huisnijverheid

Voordracht over de Dajaks en hun Kunstnijverheid

De voordracht met lichtbeelden over de Dajaks hunne kunstnijverheid, welke de heer H. A. B. van Vrijdag 19, doch op Zaterdag 20 dezer, des avonds 8 ure in Heulstraat 19. Toegangskarten zijn aldaar verkrijgen tegen f 0.25, elken werkdag tusschen 6 uur en, voor zoover er nog plaats is, ook op avond zelf.

Van deze zeldzame gelegenheid om, tusschen de toongestelde West-Borneosche kunstvoorwerpen te zien, veel wetenswaardigs omtrent dat interessante en volk te hooren van iemand, die er jarenlang werkt heeft, zal zeker gretig gebruik worden gemaakt.

Crisis in de Batikindustrie.

Schreven wij voor-verleden week, naar aanleiding van een onlangs door „Boeatan” ontvangen bezending

A. HENRY - HORLOGERIE
DEN HAAG UTRECHT
Fred. Hendriklaan 248 Twijnstraat 34

EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIE

MATHIEU PIETERS

Art. Photographe
 PRINSESTRAAT 90 (en face Molenstr.)
 LA HAYE
 Geopend van 9-6 uur
 Zondag en Feestdagen gesloten

Dankbetuiging.

Ondergeteekende betuigt hiermede zijn hartelijken dank aan Dr. J. F. v. d. POORTEN, Nobelstraat 1a, 's-Gravenhage, voor de wonderlijke genezing van zijn kwaal gal- en niersteen. In 3 dagen was ik 71 steenen kwijt geraakt en ben nu volkomen genezen.

D. BUSSELDOFF,
 Terneuzen.

van Djokjasch batikwerk, door het kringbestuur van Djocja bijeengebracht, en nadien uitgebreid met een collectie uit Solo, Cheribon en Preanger Regentschappen, werd tentoongesteld te Bandoeng, Weltevreden, Semarang, Solo en Djocja.

Het tentoonstellen van een dergelijke uitgezochte verzameling zal zeker veel bij kunnen dragen tot het opwekken van meerdere belangstelling voor het enig mooie, van ouds alleen op Java inheemse procédé van wasteekening, als middel tot kleuruitsparing, waarmee zulke wonderschoone kunststukken op dit gebied zijn en nog worden vervaardigd.

Het toenemend aannemen der Europeesche kleederdracht onder de meer gegoede Javanen is zeker ook niet bevorderlijk voor de batikkunst. In verband hiermede wijzen wij op in '23 door datzelfde Java-Instituut uitgeschreven prijsvraag betreffende de al of niet wenschelijkheid der Westersche kleederdracht voor de Inlanders en een antwoord daarop van den heer Nata Asmara, hoofd der tweede klasse Inl. School te Malang, in het Hollandsch vertaald, weergegeven in No. 2 van den 4en Jaargang van het tijdschrift *Djawa*, waarin o.a. wordt beweerd:

„De Westersche kleederdracht is zeer goed voor de Javanen op grond van de ondervolgende redenen:

Zij is sterker dan de Inlandsche en slijt dus niet zoo gauw als de Javaansche kleederdracht. Wordt zij vuil, dan kan men die laten bleeken. Ik heb zelf ondervonden, dat de Europeesche kleeren veel sterker zijn dan de Inlandsche. Toen ik in 1916 mijn eerste betrekking bekleedde, had ik me vijf stel Europeesche pakken en twee paar schoenen aangeschaft. In den tijd van drie jaren kon ik die gebruiken; alles was nog sterk genoeg, alleen de schoenen waren een beetje versleten. In het vierde jaar begon de rand van de boorden en de mouwen van mijn jassen te rafelen. De broeken waren echter nog altijd goed. Hieruit volgt, dat de Europeesche kleeren minstens drie jaar kunnen worden gedragen. Draagt men Javaansche kleeren, dan moet men voor zijn dagelijkse bezigheden op zijn minst vier kains en vier hoofddoeken hebben. Deze kleeren kan men op zijn hoogst in den tijd van twee jaren dragen. In het derde jaar zien zij er versleten uit, een bewijs, dat de Javaansche kleeren niet zoo lang mee kunnen als de Europeesche.

Wellicht ziet echter deze Javaansche beoordeelaar eerder de fouten aan zijn nationale, dan aan de hem natuurlijk ongewone Westersche kleding.

Verder wordt uitgerekend, dat de Westersche dracht ook goedkoper is, voor ieder pak ongeveer f 5.20 uitspaat, dat zij eenvoudiger en gemakkelijker is voor den hedendaagschen arbeid, o.a. voor politie-agenten!

Eigenaardig doet het aan van een Javanen te lezen:

„De Westersche kleeren maken, dat men een gevoel van eigenwaarde krijgt. Ik heb van sommige Javanen hooren zeggen, dat de ouderwetsche manieren der Inlanders, evenals hurken en *sembah* maken, niet meer in hun smaak vallen, omdat die beleefdheidsvorm niet met den tegenwoordigen tijd strookt. Ik zelf vind het hurken niet zoo erg, wanneer dat geschiedt niet in tegenwoordigheid van andere rassen. Doch het stuit mij tegen de borst, wanneer de Javanen voor zijn meerdere hurkt in tegenwoordigheid b.v. van Europeanen en Chinezen. Het maakt een slechten indruk op de vreemdelingen en ook op de ontwikkelde Inlanders zelf. Is de Javanen in het Europeesch gekleed, dan gaat die af te keuren gewoonte, evenals hurken, van zelf weg, met het gevolg, dat 't Javaansche volk, gelijk men zegt, van den strengen beleefdheidsvorm bevrijd is.”

En eveneens de slotopmerking:

„Gezien de opgesomde voordeelen en met het oog op den vooruitgang van het Javaansche volk meen ik, dat het aan te bevelen is, dat de Javanen de Westersche kleederdracht in gebruik zullen nemen, terwijl de vrouwen haar nationale dracht onveranderd laten, daar dameskleding voor Javaansche vrouwen niet practisch is en haar niet goed kleedt.”

Naar onze meening maken juist de hoogstbeschaafde Javaansche beleefdheidsvormen op de Europeanen een bijzonder gunstigen indruk, worden zij om hunne harmonische bevalligheid ook uit aesthetisch oogpunt bewonderd.

En een ieder, die eenig kunstgevoel heeft, zal vinden, dat de Oostersche dracht niet alleen de Javaansche vrouw, maar oók den Javaanschen man beter kleedt.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPHOON No. 12512
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

BESCHIKBAAR.

W. J. M. SIMONIS'
 BEDDEN MAGAZIJN
 GROENMARKT 34
 TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.) OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

M. V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a TELEPHOON 14427
 DEN HAAG

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat bel dan op 14427.

DE
„ADI POESTAKA”
 UITGEVERS-MIJ EN
 ALGEMEENE BOEKHANDEL
 Laan van Meerdervoort 60 's-Gravenhage
 levert
ALLE WERKEN
OP ELK GEBIED

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en Moderne Europeesche Talen

W. G. AKKERSDIJK
 KLEERMAKER
 DAGUERRESTRAAT 17, DEN HAAG

onder mooi batikwerk uit de Vrouwengevangenis van Semarang, dat dit Javaansche handwerk opbeuring noodig heeft, dan gold dit niet zoozeer deze kunst als huisvlijt, dan wel de batik-industrie, d.w.z. het werk, dat op groote schaal (op vele batikkerijen, vooral in Solo en Djocja) wordt gemaakt, doch in den laatste tijd sterk aan het verminderen is.

De Jogjasche correspondent van de *Locomotief* schrijft „een industriële crisis in de Vorstenlanden in de batikindustrie, nog korten tijd geleden een bron van voort voor menig gezin en thans in zoo deplorabelen stand verkeerd, dat het bestuur hieraan ernstige aandacht wijdde, de oorzaken van de inzinking naging maatregelen overwoog om zoo mogelijk het in nood verkeerende bedrijf te steunen en weer op te heffen.”

In Mataram, het dagblad van Zuid- en Midden-Java, lezen wij, dat onlangs een zeer belangrijke nota over oorzaken van den achteruitgang van de Batikindustrie en de te treffen maatregelen in het belang van dit bedrijf, is opgesteld door den controleur Kota Djocja.

Dit blad schrijft: „Zeer belangrijk noemen wij deze nota, omdat het algemeen bekend is, dat de Djokjasche batikkerijen sterk zijn achteruitgegaan, en wel in die mate, dat verschillende groothandelaars thans vrijwel niets meer omzetten, doch het niet bekend is, dat er b.v. in 1920 door 320 batikkerijen werk verschaft werd aan 3795 personen, waarbij de prijzen der vervaardigde goederen zijn teruggelopen in hetzelfde tijdvak van f 72.50 voor 20 stuks (1 kodi) arongs tot f 48.—, voor kains van f 95.— tot f 60.— enz. Bij een dergelijk „down” zijn van een bedrijf, verdient het zeker alle waardeering, dat een bestuursambtenaar aandacht besteedt aan de oorzaken van dien achteruitgang en tracht na te gaan of er ook wellicht van bestuurszijde iets valt te doen tot verbetering daarvan. Als zoodanig is de nota dan ook een zeer verdienstelijk stuk werk.”

De nota, welke in het blad werd overgenomen, wijst op verschillende oorzaken, welke leiden tot een snellen

CONTRIBUTIE ad f 5— van na 1 October e.k. toetredende nieuww leden geldt het geheele volgende jaar 1925.

teruitgang van het bedrijf. Als een der voornaamste oorzaken zeer zeker gelden de over het algemeen verminderde koopkracht der bevolking, welke tot een belemmering omzet aanleiding gaf.

Voor een ander deel houden moeilijkheden der batikindustrie in de Vorstenlanden verband met het feit, dat een deel van het batikbedrijf zich verlegde naar Toelang Agoeng, waar men zich voor Oost-Java vrij belangrijke omzet wist te verwerven. De afname een verminderd afzetgebied in Oost-Java heeft ook een verminderde omzet in de Preanger, het Midden-Javasche batikwerk een poos is geleverd, doch ten slotte weer verdrongen is door de batikindustrie van Toelang, welke daar blijkbaar om zijn kleuriger en meer in trek is en die een tijdelijk verloren was weer heroverde.

Ten slotte is de sterke schommeling van de prijzen der grondstoffen mede een oorzaak geweest, dat der batikindustrie in de Vorstenlanden een ernstige slag werd toegebracht.

De oprichting van een afdelingsbank ter hoofdplaats Djakarta wordt krachtig bepleit. Daarnaast zou worden gestreefd naar coöperatie van den batikhandel in batiks, welke ten doel zou moeten hebben de opvoering en het zoeken van afzetgebied voor het batikwerk, aangezien de Inlandsche handelaren voor zich zelf niet kapitaalcrachtig genoeg zijn en buitenbezittingen te doen.

Het vraagstuk heeft thans gelukkig de volle aandacht van het bestuur.

Ook het Java-Instituut heeft terecht zijn aandacht gevestigd op de vraag: wat in het belang der Javaansche kunst zou kunnen worden gedaan?

Zoo lezen wij in het verslag over het jaar 1923: „Het bestuur besloot tot het organiseren van een reizende batiktentoonstelling. Deze tentoonstelling, oorspronkelijk slechts een verzameling

Resident Jonquièrre voelde niet veel voor een dergelijke instelling, Resident Dingemans, zal deze echter binnenkort tot stand worden Red.

N. LOEB, Noordeinde 107-109
 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **afbetaling:**
 KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
 MEUBELN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
 Complete Woning-Inrichtingen
 Phonographs - Rijkwielen - Kacheis - Lampen - enz. enz.

HOTEL-RUBRIEK

AMERSFOORT

Hotel-Café-Restaurant „Monopole“
Vis à Vis Station - Telef. Interc. 41
Directeur STREEFKERK TEN KLOOSTER, Lid der Ver. „Oost en West“

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. Str. k. en w. w. opdelogerik.
PENSION „QUIST“ Stadhoudersplein 17-19 Tel. 51523

PENSION ERKES VAN GALENSTRAAT 8. Kamers disponibel. Ref. ter inzage.
Huize „Elisabeth“, Valkenboschkade 670 en 672. Familie-Pensioen voor Dames en Meisjes.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & v. D. LAUR
Pension „VAN ARNHEM“ 77 Gr. Hertoginnelaan Tel. 30965. Kamers beschikbaar.

Lunchroom „THOMSON“ Thomsonlaan 31, Den Haag Gezellig Zitje. Bill. prijzen 1ste kl. Consumptie. Aanbevelend, J. VENEMA.
Pension Dames Lugtenburg en Wegner. Parterre disponibel. Bad en Telefoon. v. Boetselaarlaan 67

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 5454 Prachtige ligging. Matige prijzen.
VILLA GRETHALIA Pension Stouthamer L. de Colignyplein 14 kamers met volledig pensioen vanaf f 50.— per maand.

Restaurant RITZER, Parkstraat, Telefoon 13903, Menu f 1.25, Soep, Schotel naar keuze, Pudding.
Pension W. WILLEKE, Lubbeekstr. 57-59, Den Haag Fam. Pens. Ref. van voor-aanst. Ind. Fam. voorh.

Pension GROENEWEG. VAN GALENSTRAAT 72. Kamers disp. Uitzicht Fr. Hendrikpl. Centr. stad. **BESCHIKBAAR.**

ROTTERDAM.

Hotel „SMITS“, Oude Hoofdplein 2-3. Modern ingericht, riant uitzicht. Aanbevelend, O. KÜHLER **BESCHIKBAAR.**

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Maison BRESSER

Spijkerstraat 225 ARNHEM Telefoon 1811

Uitzending van Diners

Speciaal huishoudelijk toebereid met de beste ingrediënten

Levering van Familie- en Trouwdiners

met en zonder bijlevering van service

Aanbevelend, **J. A. SCHWANER, Cuisinier**

Hotel Pension v. d. Laar

GEVERS DEYNOUTWEG 91 TELEFOON 52564

Prachtig en rustig gelegen tegenover het groote badhotel „Kurhaus“, één minuut van het strand en bij de haltes der trams naar Den Haag en Rotterdam.

Stroomend water. Electrisch licht.
Pensioenprijs vanaf f 5.— per dag per persoon.

Bij lang verblijf condities nader overeen te komen. Het geheele jaar geopend. Auto-Garage bij het Hotel.
Aanbevelend J. J. v. D. LAAR, Eigenaar.

CAFÉ RESTAURANT „PIEPER“

TOUSSAINTKADE

.. over de brug Prinsstraat, halte lijn 2 en 3 ..

HOLLANDSCH - INDISCH - RESTAURANT

LUNCH f 1.10 DINER f 1.75

4 Gerechten 6 Gerechten

Rijsttafel vanaf f 2.— } Bij vooruit-
Bami „ f 1.25 } bestelling.

Steeds voorradig
NASI GORENG f 0.90
GROOTE PORTIE.

Aparte gelegenheid voor
gebruik van INDISCHE DINERS

F. J. WOLFF,

PENSION „ARCHIPEL“

BALISTRAAT 32 - DEN HAAG

Beiden zien zij op hun mooist en deftigst in hun artistiek gebatikte kleedingstukken en het daarbij passende. Dan vormen zij een harmonisch geheel, ook met de hen omringende natuur. Het zou juist getuigen van een gepast gevoel van eigenwaarde, als zij zich beiden, man en vrouw, te hoog achten om daarvan afstand te doen ter wille van een veel minderwaardiger kleedij, uit een geheel andere luchtstreek afkomstig en die, omdat zij niet past bij persoon en omgeving, zooals trouwens ook bij Chineezen en Japanners het geval is, altijd op den Europeaan een eenigszins belachelijken indruk maakt, terwijl de nationaal Oostersche dracht niet anders dan bewondering wekt.

Gelukkig denken velen der hoogstaande Javanen er eveneens zoo over en behouden hun eigen fraaie dracht. Moge hun voorbeeld gewaardeerd worden en de westersche kleederdracht steeds minder navolging vinden onder de Javanen, ook in het belang hunner onvolprezen batikkunst.

Van Week tot Week.

9-15 SEPTEMBER.

Dr. H. F. R. Hubrecht. Maandag 15 dezer bereikte Dr. H. F. R. Hubrecht te Amsterdam, o.m. voorzitter van den Raad van Beheer der Kon. Ver. het Koloniaal Instituut, zijn 80ste levensjaar. Verschillen-de dagbladen wijdden waardeerende woorden aan zijne groote verdiensten in het algemeen; het Vaderland (van 13 dezer) schetste zijn beteekenis als politieke figuur.

Legercommandant in Ned.-Indië. Bij Kon. Besluit is aan den luitenant-generaal, commandant van het leger en hoofd van het departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië, F. J. Kroesen, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit den militairen dienst, onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten door hem aan den lande bewezen; en is benoemd tot luitenant-generaal, commandant van het leger en hoofd van het departement van Oorlog in Ned.-Indië de adjudant in buitengewonen dienst van de Koningin, generaal-majoor, chef van den generalen staf van voormeld leger, K. F. E. Gerth van Wijk.

Gedenkteeken voor wijlen J. T. Cremer. Te Medan gaat men een gedenkteeken oprichten voor wijlen den heer J. T. Cremer. De Deli-planters hebben voor dit doel reeds f 12.000 bij elkaar gebracht.

Het eiland Miangas. Naar de Ind. Cour. verneemt, zal binnenkort een scheidsrecht ingesteld worden om te beslissen over het bezitsrecht op het eiland Miangas ten Noorden van de Minahassa.

De Vereenigde Staten van Amerika handhaven hun recht daarop, terwijl de Nederlandsche Regeering haar standpunt heeft uiteengezet in het Oranjeboek 1915.

De Roomsch-Katholieke Missie op Bali. Het Soer. Hbl. meldt: In verband met de kwestie der toelating van de missie op Bali zullen de directeur van onderwijs, de heer van der Meulen en Dr. Schrieke Bali bezoeken, waar de resident reeds diverse bijeenkomsten van hoofden arrangeert.

De Salarisvoorstellen. De Indische leden van de deputatie van het Verbond van Landsdienaren, de heeren Donanier en Vorderman, de voorzitter van den Spoorbond, de heer Rooyackers, gaan 17 September per Slamet naar Nederland. De deputatie wordt aangevuld met de leden van den Postbond, de heeren Van Brakel en Van Crefeld en den administrateur van O. A. R., den heer Meulemans; voor het personeel van de gouvernementmarine gaat de heer Ykema mee. Het doel is uitstel te krijgen van de invoering van de salarisvoorstellen en de salariscommissie in de gelegenheid te stellen de overgangsbepalingen volledig uit te werken, na nader overleg met de vakverenigingen. (Aneta, 8 Sept.).

Rielbranden-statistiek. Het algemeen syndicaat van suikerfabrikanten in Ned.-Indië geeft een statistiek van het aantal rielbranden in het departement Kediri. Daaruit blijkt, dat er bij de 14 fabrieken in totaal van April tot en met Juli geweest zijn 30 branden, over een oppervlakte van 53.065 $\frac{1}{2}$ bouws. Het totaal van verleden jaar bedroeg 24, bij een oppervlakte van 16.467 bouws.

Aneta seinde 11 Sept. Het aantal rielbranden in de afd. Probolinggo bedroeg tot 31 Aug. 51. Er zijn totaal 128 bouws verbrand.

Holl.-Indisch Restaurant „NOBACK“

Sweelinckstraat 158 Telefoon 36257

Tevens uitzending van Holl. en Ind. Diners.
Rijsttafel . . . vanaf f 1.25, f 1.50, f 2.— en hooger.
Holl. Diners . . . vanaf f 0.70, f 0.95, f 1.25 en hooger.

Beleefd aanbevelend, MEVR. NOBACK
Pension Restaurant
Jacob Hopstraat 1 Sweelinckstraat 158

Kasteel „Oud-Wassenaer“

Telefoon Kievit 571
15 minuten per Electr. Tram van Den Haag
Tramhalte Stoeplaan

Het geheele jaar geopend

Alle comfort Matige pensioen-prijzen

Boedi Oetomo en Padvinderij. Naar de „Loe-“ neemt, is het hoofdbestuur van Boedi Oetomo nemens een organisatie van Javaansche padvinders voor geheel Java in het leven te roepen. Voorbereidingcomité nemen o.m. zitting de Josowidagdo, leider van de Javaansche Padvinders-Organisatie van den Mangkoenegar, de Doslan, onderwijzer van de Neutrale Javane Jongschool te Jogja en leider van de Javane Jongschool te Jogja en leider van de Javane Jongschool te Jogja.

J. C. van Hasselt †. In den ouderdom van 74 jaar Ginneken overleden de heer J. C. van Hasselt, oud-assistent-resident.

Pokken te Soerabaja. Het „Soer. Hbl.“ schreef Augustus: In de laatste zeven dagen kwamen Soerabaja 29 gevallen van pokken voor, van 20 een doodelijken afloop hadden. Daar de beschouwd wordt epidemisch te zijn, is de wagens pokken besmet verklaard.

Gemeenschappelijke Billiton-Maatschappij. Op 9 heeft de oprichting, door den Minister van nijen gezamenlijk met de Billiton Mij., plaats van de Gemeenschappelijke Mijnbouw-Mij. In den Raad van Beheer zijn benoemd de Minister: de heeren ir. H. A. van IJsselstein, minister van Landbouw, die tevens als wa is aangewezen, A. W. P. Weijerman, tot regeeringscommissaris bij de Billiton-Mij. lande en ir. A. Groothoff, tot dusver rege commissaris bij die Maatschappij in Indië; de Billiton Maatschappij: hun president-com missaris mr. L. P. M. H. baron Michiels van Verout en hun oud-directeur ir. W. de Jongh Dz.

De Sultan van Deli †. Een Aneta-teleg. van meldt, dat de Sultan van Deli is overleden. (Ma'moen al Rasjid Perkasa Alam Sjah, 7 Dec. 1876 in zijn waardigheid van Sultan van Deli benoemd en regeerde dus bijna een eeuw. De overledene was Commandeur der van Oranje Nassau en Ridder der orde van Nederlandschen Leeuw.

De Technische Hoogeschool en de Rechts Hoogeschool. De Regeering heeft bepaald, dat 18 October Technische Hoogeschool zal worden geopend. De Rechts Hoogeschool den 28sten van die maand.

Luchtvaartafdeeling. De luchtvaartafdeeling 1926 waarschijnlijk uitgebreid met 33 radiotelefonen, 20 Fokkertoestellen en 15 Havilandsta, 9 Sept.).

Ontploffing in een steenkolenmijn. Blijkens teleg. van 9, 10 en 11 Sept. had in een steenkolenmijn op Poeloe Laoet een ontploffing plaats, waarbij 62 Inlanders zijn gedood en 5 gewond werden. Materieele schade is gering. Het hoofd van de mijnspectie, de heer Van der Ploeg, vertoefte aan a Bandoeng naar Poeloe Laoet tot het instellen van een onderzoek.

Tegen gemeentelijke belastingdienst. Eenige dats Europeesche, Chinese, Arabische en Indische Batavianen hebben in optocht aan het Gemeentebestuur een petitie aangeboden, verzoekende om afschaffing van den gemeentelijken belastingdienst en om de gemeentebelasting te laten innemen door den gouvernementdienst. (Aneta, 9 Sept.).

Huisvesting politie Soerabaja. De verbouwde constructiewinkel te Soerabaja is bestemd voor kazerneering van 160 politiegezinnen, waaraan agents aan communistische invloeden in de pongs onttrokken worden.

Mr. Th. C. Gevers †. Te Sydney (Australië) is overleden Jhr. Mr. Th. C. Gevers, oud-lid van den Raad van Justitie te Soerabaja.

Natuurwetenschappelijk Congres. Het derde Nederlandsch Natuurwetenschappelijk Congres wordt gehouden te Buitenzorg, van 25-28 September.

Ter dood veroordeeld. Het vonnis van de rechtbank Soerabaja bekrachtigd. Het Hooggerechtscollege heeft het doodvonnis, gewezen tegen de verdachten (Aneta, 12 Sept.).

Huldiging van de nagedachtenis van Generaal Heutsz. Naar men ons mededeelt, heeft de lande een commissie gevormd tot huldiging van de nagedachtenis van generaal J. B. van der Maat, waarvan Prins Hendrik het eere-voorzitterschap heeft aanvaard.

Het uitvoerend comité is samengesteld uit volgende heeren: A. W. F. Idenburg, voorzitter; C. G. Vattier Kraane, secretaris; W. C. Baron van der Ker, penningmeester; F. M. L. Baron van der

CASTRICUM N.H.

Mooie Duin-Wandelingen

Hotel „DE RUSTENDE JAGER“

Pensioen f 3.50 per dag.

RESTAURANT „HOEK” is goed en blijft goed

WILHELMINASTRAAT 44 - DEN HAAG

DINER à 85 ct. Soep, Vleesch, Groenten, Aardappelen, Pudding of Compôte

J. B. v. d. Houven van Oordt, dr. J. C. Koningsberger, mr. dr. M. S. Koster, mr. W. Suermont Lzn., H. N. A. Swart, Th. J. Veltman.

De commissie stelt zich voor een eere-comité te vormen uit de regerings-, handels- en industrie-kringen.

Het secretariaat is gevestigd Heerengracht 548, Amsterdam.

Werk van Willy Sluiter. Bij Buffa te Amsterdam wordt tot October een tentoonstelling gehouden van Indisch werk door Willy Sluiter.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Communistische actie (vervolg).

Aan de Noordkust van Midden-Java, vooral in het Cheribonsche, toont de in *Sarekat Rajat* herdoopte „Merah” toenemende activiteit. Er worden talrijke vergaderingen gehouden, die druk worden bezocht. Het hoofdzakelijk een aantal gewezen stakers, maar ook anderen, die de leiding voeren; *Radimin* en *Bratanata* de meest bekenden.

In bestuurskringen is men van oordeel, — aldus *Locomotief* (4 Aug.) — dat deze beweging, snel ontzettend, nauwlettend in het oog gehouden moet worden. Men ontveinst zich niet, dat zij vrij snel om zich grijpt, dat de vergaderingen talrijker en drukker worden. Bovendien weet de *Sarekat Rajat* door het inplanten der z.g. „informatie-bureaux”, die men overal treft, vooral den kleinen man te bereiken. *Cheribon* met een groote arbeidende bevolking aan de haven, doorwegen en in de fabrieken, maar men bovendien trekkende arbeiders in den landbouw vindt — is de *Sarekat Rajat* een terrein, waar zij zich steeds vestigt. Dit is te ernstiger, daar hier het tegenover van meer gematigde Indische vereenigingen uitbreedt; men vindt geen afdelingen van Boedi Octo of Pasoendan. Doch ernstiger nog is, dat ook het gewicht van den godsdienst ontbreekt. Werd twee geleiden nog het eerste Al-Islam-Congres gehouden thans vindt de gewone „Sarekat Islam”, die voortleert van den Islam op den voorgrond stelt, de vernieuwing van Tjokroaminoto, in het Cheribonsche nog of geen aanhangers meer. En de *Sarekat Rajat*, die zich zich ten plattenlande in ietwat Islamietijde kleed steekt, is soms zelfs anti-godsdienstig. Herdooptelijk betoogen de leiders, dat men aan den Islam heeft. Vooral sinds *Bratanata* kort geleiden van de *Sarekat Islam* met al zijn aanhangers naar de eerst bestreden *Sarekat Rajat* overliep, wint deze belang aan aanhang. Inderdaad zal nauwlettend toezicht, vooral in de streken van het Cheribonsche, gewenscht

In *Japara* schrijft men aan de *Locomotief* (4 Aug.), een groot aantal lieden van de *desa Krizan*, in het Cheribonsche, geweigerd hebben om voor de rondreizen uit te komen en dat zij allen door den landrechter gestraft zijn. Daarbij deed zich het eigenaardige geval voor, dat de eenvoudige *desa*-mannen allen de hechtenisstraf hebben uitgezet, maar dat de leiders de voorkeur aan hebben gegeven om boete te betalen, waartoe zij waren veroordeeld, hetgeen begrijpelijk wel veel kwaad bloed heeft gezet bij den minderen man, die nu meent door zijn nieuwe leiders worden den gek te zijn gehouden. Gevolg: dat op de S. R.-vergaderingen bijna geen publiek meer komt.

Den 8en Augustus — zoo meldt het *Bat. Nbl.* — werden in *Batavia* en *Mr. Cornelis* op vier verschillende vergaderingen van de *Sarekat Rajat* gehouden. Niet alle waren druk bezocht. Te *Mr. Cornelis* schenen slechts dertig menschen. De belangstelling, constateert het blad voorts, gaat hand over hand achteruit.

De heer *Zentgraaff* kent aan hetgeen door diverse personen op die koempoelans gezegd wordt, op zich zelf weinig waarde toe. Het is — zoo zegt Z. in het *Soer.* (1 Aug.) — de opzetting eener tot critisch oordeel geschikte menigte door lieden, die minder doordrongen zijn van den geest van communisme, dan wel van een campagne tegen het Westen. Daarvoor worden beurtten benut: de Islam, de nationale idee, de communistische dito, de democratische, de socialistische, enz. Het wordt in de hoofden dier lieden, die als leiders fungeren, een vreeselijk wanordelijk tafereel; allerlei ideeën spoken daarin rond, niet beheerscht

door iets, dat lijkt op gezond verstand of geschiktheid tot oordeelen. Het is een politiek ratjetoe. Maar dit neemt niet weg, dat hun uitspraken, hun z.g. theorieën altijd nog goed genoeg zijn voor *home-consumption* in een land, welks bevolking zich niet laat leiden door nuchtere rede, doch goeddeels door instincten. In de Europeesche Pers wordt gelukkig meer en meer gewezen op de consequenties van een samengaan der Indische met de Chineesche communisten. Ook op de vergaderingen te Weltevreden en te *Mr. Cornelis* waren weer verscheidene Chineezzen aanwezig; sinds *Tan Malakka* bij *Soen Yat Sen* vertoef, teekent de vriendelijke samenwerking zich gestadig scherper af. Het is een zaak, welker beteekenis niet mag worden onderschat. Vooral het gerucht, dat zeker slag van „revolverjournalisten” in de Chineesche bladen maakt tegen personen, die hen in het oog hebben en houden, is een aanwijzing, dat de overheid en de loyale Europeesche Pers met haar aandacht in de goede richting zijn.

In het *Soer. Hbl.* (6 Aug.) wordt een relaas gegeven van de communistische actie in *Atjeh* vanaf 1916, welke — zoo schrijft de *Atjeh*-correspondent — aantoon, dat de *Atjeh*-bevolking in het geheel niet immuun is voor dergelijke extreme stroomingen en dat de toestanden hier nog steeds van dien aard zijn, dat ze, mits handig geleid, heel wat beroering kunnen teweeg brengen. Schrijver geloof weliswaar niet, dat er ooit iets uitgebreids kan gebeuren, omdat het bestuur te vast ligt uitgespreid en steeds vaakzaam is, doch dergelijke agitatie kan natuurlijk lokaal nog wel voorkomen en is uit den aard der zaak ongewenscht. Daarom lijkt het schr. juist, zooals nu tegen de communisten hier is opgetreden. Het is te begrijpen, dat de N.I.P., die vele van haar conservatieve leden af moest staan aan het I.E.V., tracht haar ledental uit te breiden, maar omgekeerd past daar van overheidswege een scherp toezicht op. Juist omdat de N. I. P., die niet alleen voor politieke vrijmaking strijdt, maar ook een nationalistische tint verloor, hier wordt gepropageerd, is uitbreiding mogelijk. De P. K. I. neutraal kepada Allah, zou misschien minder kans van slagen hebben, ook onder de hier gevestigde *Menangkabauers*. Volle aandacht verdient ook het feit, dat er blijkbaar aan jeugdwerk wordt gedaan, althans plannen in die richting bestaan, iets, dat inderdaad leiden kan tot innerlijke versterking, waarnaar bij voortduring wordt gestreefd.

De *Del. Crt.* (15 Juli) is er van overtuigd, dat het Bestuur in *Atjeh* onder Gouverneur *Hens* de gevaren volkomen kent en wel weet hoever het in dezen kan laten gaan. Maar het blad wil er ook de Indische Regering van doordringen, dat *Atjeh* ook tegenover het communisme een uitzonderingspositie inneemt en dat het Bestuur daar niet kan toestaan, wat b.v. te *Semarang* veroorloofd zou kunnen worden. Nu is *Langsa* — zoo besluit het blad — het minst *Atjeh*-sche gedeelte van *Atjeh* en als zoodanig is dit centrum van communisme het minst schadelijk. Maar men zij voorzichtig. Het is niet uitgesloten dat vandaar uit getracht wordt ook overig *Atjeh* te bewerken, en dat dient tot elken prijs voorkomen. Neemt men ons advies ter harte, dan make men kort en goed ten eenenmale een eind aan alle communistisch gestook in dat Gewest. Wij hier op de Oostkust zijn evenmin gesteld op de nabijheid van een communistische leerschool, vanwaar te een of ander tijd de Oostkust bewerkt zou kunnen worden. Doch dat is een bijkomende omstandigheid, die nooit zoo gevaarlijk kan zijn als het loslaten van communistische propaganda op *Atjeh*.

De nieuwe vlootwet.

In het *A. I. D.* de *Pr. Bode* (1 Aug.) worden uit het artikel over de nieuwe vlootwet in „Vragen des Tijds”, van de hand van den gep. overste-ter-zee *Putman Cramer*, oud-lid der vlootcommissie, enige conclusies getrokken, „getoetst aan de meeningen van enkele personen, van wie verwacht mag worden, dat zij volledig op de hoogte zijn.” Het *Soer. Hbl.* (6 Aug.) onderwerpt deze conclusies aan critiek en vraagt ten slotte:

Hoe zou men de financiële gevolgen van een vlootwet willen of kunnen overzien, wanneer het waar zou zijn, dat er niet onmiddellijk een vlootbasis zou worden aangewezen? Als er wél een vlootbouw, doch voorloopig geen vlootbasis zou komen, hoe zullen Indië en straks Holland dan kunnen weten, wat het plan kost? Zou de Regering den Volksraad en de Tweede Kamer voor zoo gemakkelijk bij den neus te nemen beschouwen, dat zij „een vlootwet met een steunpunt” zonder meer zouden accepteren, waardoor zij zich feitelijk verplichten, om na verloop van tijd ook alle bedragen te voteeren, die voor het steunpunt zouden worden aangevraagd?

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor

Diners aan huis bezorgd

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw groote op-lagen, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op kunstdruk aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

BESCHIKBAAR.

BEZOEKT DE TOONKAMERS

van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Heulstraat 19 - Den Haag
Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10-6 uur; 's middags tusschen 12-2 uur gelegenheid tot het gebruiken van een Indisch middagmaal, tegen f 0.75 de portie:

- 's Maandags: *ketoepat (lontong)* met toebehooren met klapperijs na.
- Dinsdags: *nassi goreng* of *bamie*.
- Woensdags: *nassi ajam* of *goeri* met pisang- of ananas-ijis na.
- Donderdags: *djanganan (gado-gado)* of *bamie*.
- Vrijdags: *Gado-gado (djanganan)* of *bamie*.
- Zaterdag: eenvoudige rijsttafel. Tegen f 1.50 en f 0.75 de halve portie. Met Indisch ijis na à f 0.20 de portie.

Tusschen 3-6 uur thee of Indische stroop *tjendol* en *tjaao* of Indisch ijis à f 0.25 de portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

De „Boeatan”-thee is in pakjes van 1/2 pond te koop tegen f 1.— en f 0.75.

ension A. H. OP t' HOLT

BRULLEWEG 37 ZEIST.

Munt uit door goede keuken

en billijke prijzen

aanbevolen door goeude Indische Familie's.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 20,045,032.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Crediten.
Reiscreditbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadloze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

HET UITGEBREIDSTE

=== KOOKBOEK ===

GEB. IN LINNEN STEMPELBAND

f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ
DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

BESCHIKBAAR.

BRIEVENBUS- PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame-
drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel druk-
werk in de bus, dat het aankijken niet
waard is, dat telkens het heele zaakje
dadelijk weggegooid wordt. Uw druk-
kosten, bezorgloon of porto, alles is dan
óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamdrukwerk rond-
gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid
opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt?
Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei-
drukkerijtjes en evenmin van Multiplica-
tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

SPUISTR. 40 J. SCHULTE DEN HAAG

Gedurende Augustus

Buitengewoon lage prijzen in MANTELS en JAPONNEN

Crêpe de Chine Japonnen in alle kleuren f 16.75

Neen — antwoordt het Soer. Hbl. — Het is o.i. on-
denkbaar, dat het voorloopige ontwerp-vlootwet aan
Indië een „vlootje zonder basis” bedoelt te geven. De
basiskwestie wordt niet op de lange baan geschoven,
doch zal wel degelijk in het vlootplan blijken te zijn
opgenomen, als... Indië's stem in 't kapittel zal hebben
geklonken. Zou dit immers niet geschieden, dan heeft
het plan niet de minste kans om door de volksverte-
genwoordiging te worden aangenomen. Want de eerste
vraag, die zij der Regeering stelt, zal ongetwijfeld lui-
den: Welke financieele consequenties legt gij ons op
met uw vlootwet zonder een thans, nauwkeurig aange-
geven en uitgewerkte vlootbasis?

In een interview met het Soer. Hbl. (6 Aug.) ver-
klaarde de commandant der zeemacht, dat hij zich in
geen enkel opzicht kon uitlaten over het nieuwe vloot-
ontwerp. Z. Exc. eindigde het interview met te zeggen:
„Ik kan slechts verklaren, dat ik nog geen enkel argu-
ment heb gehoord of weet, dat mij doet inzien, dat de
oude vlootwet niet goed zou zijn.”

De Mekka-tocht van den regent van Bandoeng.

Het Nws. v. d. D. v. N. L. de Java Bode en het Bat.
Nbl. vernamen bijzonderheden van den heer Wiranata-
koesoema, regent van Bandoeng, over zijn reis naar het
Heilige Land. Aan het Bat. Nbl. (6 Aug.) ontlenen wij
het volgende:

Aan boord van de Soerakarta, met welk schip de re-
gent de heenreis aanvaardde, hadden de pelgrims het
heel goed. Geregeld medisch toezicht, volop eten en
drinken, een keurige behandeling door de equipage,
die de godsdienstige gevoelens der passagiers eerbie-
digde, dit alles maakte de reis tot een pleziervoor-
tocht voor de bedevaartgangers. Enkele ligplaatsen aan boord
in de benedenruimen waren minder goed, daar in ver-
band met de aanwezigheid van een lading maïs, de
temperatuur soms op broei-hitte was, terwijl fans en een
deugdelijke ventilatie ontbraken.

De quarantaine-formaliteiten in Khameran, een paar
dagen stoomens van Djeddah verwijderd, en daarna de-
zelfde — maar minder georganiseerd, wijl bijvoorbeeld
een dokter nergens te zien was — op Arabisch grond-
gebied, dienden geduldig en gelaten te worden gedra-
gen. Maar daarna strekte zich het beloofde land voor
de van ongeduld popelende pelgrims uit.

De regent reisde door de woestijn met een koninklijke
auto in drie uren naar de Heilige Stad Mekka, waar de
overige pelgrims in karavanan per kameel twee dagen
en één nacht over reisden, terwijl zij blootstonden aan
allerlei gevaren van door Bedouïnen te worden over-
vallen. Het is op dezen tocht voorgekomen, dat de eer-
ste karavaan door een bende van circa 3000 Bedouïnen
werd staande gehouden en beroofd, waarna zij haar
tocht mocht voortzetten na betaling van ongeveer f 5.—
per pelgrim. De tweede karavaan, wel 40.000 pelgrims
omvattend, werd in de woestijn genoodzaakt onver-
richterzake terug te keeren. En zoo oefenen deze zwer-
vende Bedouïnenstammen een ware terreur uit in de
streek, waar doorheen de weg naar de Heilige graven
geleid wordt.

Het aantal pelgrims is in het afgelopen jaar groot
gewees, wijl de passageprijzen der stoomvaartmaat-
schappijen aanzienlijk gedaald zijn en ook omdat de
Arafat-dag — dat is de datum, waarop de duizenden
pelgrims in de nabijheid van den Djabbal Rachman
moeten vertoeven om de preek aan te hooren — op
een Vrijdag viel, hetgeen aan dezen eenen bedevaart-
tocht de betekenis gaf van zeven andere.

In het Heilige Land konden temperaturen worden
waargenomen van 124 tot 133° F., terwijl de kamer-
temperatuur dikwijls 120° was. Men begrijpt, dat het
ondernemen van een pelgrimstocht onder deze om-
standigheden allerminst aangenaam is. Daarom zou het
zoo aan te bevelen zijn, indien de Indische Regeering
er toe zou willen medewerken om te voorkomen, dat
zwangere vrouwen en jeugdige kinderen naar Mekka
worden meegenomen. De ellende, welke de pelgrims
moeten doorstaan, is dikwijls zoo erg, dat alleen de
krachtige personen in staat blijken daaraan weerstand
te bieden.

De levensstandaard in de Hedjaz is over het alge-
meen hoog, en vooral in de door pelgrims bezochte
streek wordt geprofitteerd van den veelal welgevulden
buidel van den bedevaartganger, die op verschillende
manieren in den nek gezien wordt.

De verkoop van djimat is een groot kwaad. Bedra-
gen van 300 tot f 500 werden voor djimat's grif be-
taald. Er zijn djimat's, die rijkdom waarborgen, andere
die den bezitters een lang leven schenken, enz., en de
pelgrim neemt graag bij wijze van aandenken zulk een
djimat mee naar Java. Kan hij het niet betalen, geen

nood, de verkoper neemt genoegen met f 25 en
met een accept, dat soms maanden daarna ver-
voor de richtige inning van het geld wordt
gedragen door agenten op Java, die vrijwel in alle
sa's worden aangetroffen. De regent weet niet
tegen dit kwaad — voortspruitend uit een uit Is-
tisch oogpunt ongeoorloofd bijgeloof — kan we-
opgetreden.

Het ordeteeken, den regent geschonken door
Hoesein, bestaat uit een zilveren ster, in welks
op een ronde, roode geëmailleerde plaat de naam
den koning in Arabische letterteekens vermeld
waar omheen een gouden lauwerkrans gelegd is,
in een vijf-puntige emaille-ster ligt. Het ordeteeken
vervaardigd door een Javaanschen goudsmid, die
dert geruimen tijd in Mekka woont en geregeld
het „Hof” van koning Hoesein werkt. Het is ru-
grof afgewerkt.

De regent heeft een dagboek bijgehouden, waar-
zijn gegevens putten zal voor een werk in het Soer-
neesch over den Hadjz. Hij heeft volop gelegen-
heid de bedevaart te bestudeeren en meent, door
Hadjz te hebben volbracht, dichter tot het volk
gebracht.

Excursies der N.-I. Natuurhistorische Vereeniging

Zij, die de laatste jaren de excursies der Na-
tuurhistorische Vereeniging hebben meegemaakt, ken-
nen met heel wat moeis uit Weltevreden's om-
kennismaken. Wij noemen slechts de Wijnkoop-
de eilanden in de baai van Batavia en Klein
buis, de kloof van den Salak, de Poentjakpas, Tjib-
en de djatiboschen van Tjikampek. De tocht
den waterval van Tjianten deed in gezelligheid
geen der vorige tochten onder. De Locomotief
vertelt dat 40 deelnemers in Buitenzorg's luxueuze
autobussen en in auto's den tocht met
langs den stijgenden en dalenden weg, met heer-
lijke uitzichten naar den op 19 paal afstands van
zorg gelegen waterval, die zich van de steile
helling in een ruïne en diepe kom stort. Ver-
en verkwikt bezocht men daarna het waterkrach-
van de Tjianten, om vervolgens in den namiddag
Buitenzorg en Weltevreden terug te keeren. De
de tocht zal vermoedelijk weer naar een der eil-
zijn.

Hieraan zij toegevoegd, dat het secretariaat van
hoofdbestuur der Nederlandsch-Indische Natuur-
sche Vereeniging gevestigd is: Tjemaralaan 33,
vreden.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

„Een en ander over de zwavel in Ned.-india.”

H (Slot).

In het jaar 1919 is door den Dienst van het
wezen, door middel van boringen, getracht op de
te komen van de aanwezige hoeveelheid zwavel
de Kawah Poetih.

Er werden een 250-tal boringen gedaan tot een
van 10 tot 40 M. en men is op die wijze gekomen
eene taxatie van minstens 400.000 ton aan
zwavel.

Op Sicilië, in Japan en in Mexico wordt de
getrokken uit gesteenten en is de daarvoor gepre-
de arbeid belangrijk aanzienlijker dan die, welke
dig is voor het verwerken van dat product uit
waterachtige massa.

Het gesteente wordt gestampt en daarna in
op hooge temperatuur gebracht.

Zoodra de hoeveelheid tot ongeveer 1/3 verminderd
is, neemt men de vuren weg en laat de zwavel door
aanwezige verhitte lucht smelten.

Deze wordt daarna opnieuw verhit tot 445° C.
terwijl de daaruit voortkomende zwaveldampen in
besloten ruimte van steen worden opgevangen en
gekoeld.

Verzameld en vervolgens gekookt, wordt het
geperst en in pijpvorm op de markt gebracht.
Deze wijze van zwavelbereiding is natuurlijk
geschikt voor de Indische modderige grondstof,
minstens 50 pCt. water bevat.

Vóórdat die grondstof zal kunnen worden ver-
zal zij eerst door de zonnhitte moeten worden
droogd om daarna te kunnen worden gekookt, wa-
men dan weer voor de moeilijkheid zal komen
staan dat de fijne modderstof aan de zwavel
klevet.

In de Amerikaansche stad Louisiana wordt zeer
zwavel uit den grond gegraven, verder met hulp

GODELINESCHOOL TE HILVERSUM.

LAGERE SCHOOL VOOR JONGENS EN MEISJES.
MIDDELBARE SCHOOL VOOR MEISJES.

Prachtige, gezonde ligging. Kleine Klassen.
Prospectus op aanvraag.

De Directrices:
G. J. THOMASSEN, Ministerpark 8.
J. F. SCHMIDT, Heuvellaan 6.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

"Hollandia" Drogisterij
 2e Sweelinckstraat 199 - Den Haag
 bij het Stadhoudersplein

Voor Duinoord 't geschiktste adres
 voor Uw Chemicaliën, Verbandstoffen, Speciale geneesmiddelen, enz.

Drogisterij „De Korenbloem”
 WED. G. BOLAND
 Lijsterbesplein 1 - Den Haag - Tel. 35514

is Uw beste adres voor Spécialité's, Parfumeriën, Toilet-artikelen, Gummi, Bed-, Wagen- en Wiegzeilen, Badmutsen, Babyweegschalen, Ondersteken, Windkussens te huur

Ruim gesorteerd in Yardley-artikelen. Wijn-Depôt
 Stofzuiger „Electrolux" te huur à 25 ct per uur, 8 uur f 1.50

Thuisbezorgen zonder prijsverhoging.

Bijzondere Verkoop-Tentoonstelling
 van Werken van verschillende bekende Meesters
 TEGEN ZEER LAGE PRIJZEN.

J. v. Rossum, P. de Regt, E. Moll, L. Bron, A. J. v. 't Hoff, G. Munthe, W. Rip, B. Viegens, E. Ydema, B. Brouwer, W. Witjens, C. Koppenol, Suze de Lint.

Opening WOENSDAG 3 SEPTEMBER 1924,
 in de KUNSTZAAL ZEESTRAAT 65a
 naast Panorama Mesdag

Dagelijks van 10 tot 5 uur Toegang Vrij

... gesmolten en gezuiverd en daarna door een pijp-
 leding naar de plaats van bestemming gebracht.
 Die verkregen hoeveelheid handelszwavel is zóo aan-
 merklijk, dat men kan zeggen, dat zij 2/3 bedraagt van
 de wereldproductie.

Deze bedroeg in het jaar 1917 680.000 ton, waarvan
 400.000 ton kwam uit Amerika en 177.250 ton van
 Sielie en het overige gedeelte uit Japan en van elders.

Na de Kawah-Poetih is Telaga Boda de plaats op
 Java, waar veel zwavel wordt aangetroffen, doch zij is
 een natuurmonument en zal dus voor exploitatie wel
 niet spoedig in aanmerking komen.

De berg Papandajan is bekend door zijn Kawah Mas
 (d. de gouden krater).

Van Tjisoeroepan kan men dezen krater te paard of
 te voet in 2 uren bereiken.

De inheemsche bevolking wist daarvan vroeger par-
 tikel te trekken en haalde uit den kraterrand het ge-
 steente, waarop bloemvormen van zwavel werden aan-
 getroffen.

De productie was ongeveer 3500 K.G. 's jaars.
 In de laatste 20 jaren is er van de zijde van het

Sun Yat Sen een begin van uitvoering gaf aan zijne
 bedreiging.

Deze meende dien maatregel te mogen nemen, niet
 alleen omdat hij het gebied van Canton als zijn ressort
 beschouwde, doch ook omdat die gelden anders te
 Peking zouden worden benut voor de onderdrukking
 van zijne actie.

Dit toe te laten zou zijn het slijpen van zijn eigen
 wapen, waarmede men hem ter dood wilde brengen.

De vertegenwoordigers der vreemde Mogendheden,
 die alleen het wettig gezag te Peking erkennen en de
 zoutgelden naar de hoofdstad hadden op te zenden,
 wenschten zich met de binnenlandsche aangelegen-
 heden van China niet in te laten en hebben dientegen-
 volge dan ook niet aan het ultimatum voldaan.

Dr. Sun Yat Sen, overziende welke de ernstige ge-
 volgen zouden zijn van een volharding bij zijn eisch, is
 zoo verstandig geweest genoeg te nemen met de door
 de vertegenwoordigers der vreemde Mogendheden in
 het leven geroepen schikking tusschen hem en het be-
 stuur te Peking, doch hij bleef op gespannen voet met
 generaal Tan King Beng en de andere Chinese leiders,
 die zijne bestrijders zouden zijn, voor het geval
 hij tot een gewapend optreden tegen Peking besloot.

Dames- en Heerenkleermakerij H. C. ZIECK
 van Slingelandtstraat 154, bij het Fred. Hendrikplein
 TEL. 52298 - DEN HAAG

Vraagt mijn uitgebreide
 collectie in **Whipcord en Tropical**
 Prima Stoffen. Billijke prijzen.

Heeren Costumes v.f. 60.- Dames Costumes v.f. 170.-
 Atelier v. Reparatie, Keeren, Chem. Reinigen en Oppersen

WIJZEN LEDEN wordt bekeerd doch dringend verzocht,
 bij adresverandering hiervan ten
 spoedigste mededeling te doen: in Nederland aan den
 heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den
 Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den
 heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Dr. Sun Yat Sen heeft echter geen aandacht
 geschonken aan de actie van generaal Tsang Tso Lin,
 die te Moekden het gezag in handen heeft en die voor
 de versterking van zijne troepenmacht aan zijne bui-
 tenlandsche agenten de opdracht heeft gegeven de nood-
 dige oorlogsschepen aan te kopen.

Voorts heeft hij bekwame vliegeniers in dienst ge-
 nomen voor de instructie zijner ondergeschikte officie-
 ren, waarvan de meeste hunner pas afgestudeerde stu-
 denten zijn van de hooge scholen in China en Amerika.

De haven van Hu Lu Tao is de operatiebasis voor
 de zeemacht, waarover hij wel het een en ander van
 Peking heeft moeten hooren, doch waaraan hij zich
 weinig heeft laten gelegen liggen.

In den strijd tusschen Dr. Sun Yat Sen en den Pre-
 sident der Chinese Republiek zal eerstgenoemde in
 den paraten generaal Tsang Tso Lin te Moekden een
 ernstigen tegenstander vinden.

Deze Chinese geschillen tusschen de militaire en
 andere leiders onder dit licht bezien, kunnen, naar de
 meening van den verslaggever, aan China nooit de ver-
 langde rust geven.

Een krachtig en rustig China kan alleen ontstaan,
 als er een Mussolini opstaat, die met ijzeren bestuurs-
 hand de ruziemakers weet te beheerschen en in be-
 dwang te houden.

Zonder zulk een persoon kan men geen door andere
 mogendheden geëerbiedigd China verwachten.

BESCHIKBAAR.

**PIANO'S
 RIPPEN**
 P. Heinstraat 42
 DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

... herhaaldelijk moeite gedaan om dezen Kawah
 te exploiteeren en aldaar eene groote zwavelfabriek
 op te richten, doch de toestemming op de aan de Re-
 gering ingediende verzoeken kon niet worden ver-
 reed, op grond van het feit, dat het van zwavel gezuiv-
 erde water moet vallen in de Tjiparoegpoeg-rivier,
 welke de aan hare oevers liggende sawahs van water
 moet voorzien.

Zwavelhoudend water toch is zeer schadelijk voor
 de teelt van verschillende Indische landbouwproducten.
 Aldus is op het oogenblik in Ned.-Indië de toestand
 met betrekking tot het Indische zwavelproduct.
 Die toestand leidt er toe, dat het tot heden nog niet
 tot enige exploitatie op enigszins groote schaal is
 gekomen.

De exploitatiekosten zijn te hoog en maken dat men
 de buitenlandsche zwavel moeilijk kan mededingen.
 Doch wanneer de spoorbaan Tjwidjed-Bandoeng via
 de Kawah-Poetihkrater meer in de nabijheid
 van het groote verkeer kan brengen, dan zou het niet
 onmogelijk zijn dat Indië, onafhankelijk van het bui-
 tenland, in de eigen behoefte aan zwavel zou kunnen
 voorzien.

Literatuur-Overzicht.

De Indische Gids.

In de Sept. afl. schrijft de hoofdredacteur G. Nypels
 een uitvoerig artikel over de Indische oud-gedienden
 beneden den rang van officier. Zelf oud-hoofdofficier
 van het Indische leger, die zeer veel sympathie gevoelt
 voor de vaak misdeelde oudstrijders, was schr. bij uit-
 stek bevoegd over dit onderwerp het volle licht te doen
 schijnen.

De hr. J. R. Beversluis publiceert een beschouwing:
 Het doel voorbij geschoten. (Onzuiver bosch-chauvinisme
 in ambtelijk gewaad), naar aanleiding van de publicatie
 van den dienst van het Boschwegen in Ned.-Indië,
 getiteld: Omvang en nut van 's Lands bosschen, van een
 behoorlijk beheer daarvan en storende invloed van de
 criminaliteit daarop.

Verder de gewone rubrieken: Varia. — Revue van
 brochures enz. — Buitenland. — Koloniale literatuur. —
 Wetenschap en industrie.

Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst.

Verschenen is het 4e jaarverslag (1923—24) der ver-
 eeniging van vrienden der Aziatische kunst te 's-Graven-
 hage. Dit verslag, uitgebracht in de alg. verg. van 18
 Maart, wordt voorafgegaan door belangwekkende af-
 beeldingen met betrekking op voorwerpen, welke door
 belangstellenden aan de vereeniging werden geschonken
 en het begin van een eigen verzameling vormen, en
 bevat opgaven van bestuur, leden en donateurs. Ten
 slotte een lijst van de boek- en plaatwerken in het
 archief der vereeniging.

Het huishoudelijk bestuur bestaat uit de h.h.: Mr. H. K.
 Westendorp, voorzitter; T. B. Roorda, onder-voorzitter;
 H. F. E. Visser, archivaris; Th. B. van Lelyveld, Secre-
 taris-penningmeester; Th. van Erp en C. A. Piek, leden.

H.H. Leden van Oost en West

bij aankoop van Uw Rijwiel of Motorrijwiel wordt
 dit het eerste jaar gratis verzekerd op Polis.

EERSTE KLAS REPARATIE-INRICHTING voor
 Rijwielen, Motoren, Automobielen en alle Machineriën.
 ONDERHOUD EN STALLING.

J. C. A. SIMONIS - DEN HAAG
 Rijwielhandel „De Gekroonde Valk”
 Charlotte de Bourbonstraat 6 t/o het Postkantoor.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche Politiek.

II (Slot).

Met betrekking tot het gebeurde ter hoofdplaats
 Canton, waarin Dr. Sun Yat Sen de hoofdrol speelde,
 heeft de verslaggever mede, dat de volksleider en ge-
 neraal Tan Kung Bing gereed stonden elkander te be-
 schieten.

Eerstgenoemde had al zijne troepen in den omtrek
 van Canton uitgezet, met het doel de legermacht van
 generaal Tan Kung Beng en generaal Sin Hong Eng in
 te sluiten.

Veel gevechten zijn daarvan het gevolg geweest en
 aangezien Dr. Sun Yat Sen het gezag van President
 Tsao Kim te Peking niet erkende, stelde hij eigen-
 rechtig een bestuurder over Zuid-China aan, welke
 te Peking wederom als onwettig werd beschouwd.

Dr. Sun Yat Sen verlangde een nieuwe presidents-
 verkiezing, doch aangezien President Tsao Kim zich
 daarvoor zulke belangrijke geldelijke offers had ge-
 maakt, verzette hij zich sterk tegen die verkiezing en
 deed hij daarvoor zijne voorzieningen.

De uit dit geschil voortgesproten verwickelingen heb-
 ben aan de bevolking groote moeiten en lasten bezorgd,
 vooral toen Dr. Sun Yat Sen een ultimatum stelde aan
 de vertegenwoordigers der vreemde Mogendheden,
 waarin hij de overgave verlangde van de in de haven
 van Canton ontvangen gelden, welke uit de heffing van
 de dwang op het zout waren verkregen.

Hij dwong op die wijze de regeeringen der vreemde
 mogendheden schepen naar Canton te zenden, die de
 commandanten dier oorlogsbodems van instructies
 voorzagen en hen de opdracht gaven onmiddellijk de
 noodige troepenmacht aan land te zetten, bijaldien Dr.

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELLEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

BESCHIKBAAR.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen
 en teekenen, van alle boven- en onderkleeding.
 Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt
 postwissel à f 1.60 of BRIEFKAART en U
 ontvangt per omgaand een boek voor zelf-
 onderricht met meer dan 100 modellen en
 maken daarbij een gratis apparaat om u te
 laten zien hoe gemakkelijk onze methode is.
 Verschillende naal- en huishoudscholen
 werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS. S

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares
 en Directrice.
TOLSTEEGSEINGEL O.Z. 54 - UTRECHT
 Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
 Postchèque en Girodienst 76650

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
 SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
 INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

NIJMEGEN

H. J. C. TER HORST
v. h. N. V. PROVINCIALE IJZERHANDEL
MOLENSTRAAT 126, Tel. No. 1835 NIJMEGEN.

SPECIAAL ADRES voor
complete Keuken-Inrichtingen

Stoomververij en Chemische Wasscherij
GEBR. POLKAMP & Co
— Fabriek en Kantoor: —
Wolfskuijscheweg - Telefoon 1641

Filiaal: —
ZIEKERSTRAAT 4 te NIJMEGEN
BAKKERSTRAAT 60 te ARNHEM

Reinigt en Verft alles

BAHLMANN & Co
GROOTE MARKT 13-14-15
NIJMEGEN

Het Oudste en Soliedste adres
voor
MANUFACTUREN
DAMES- en KINDER-CONFECTIE

THEO WANDERS & Co.
Van Broeckhuysenstraat 15 — Tel. 2441
NIJMEGEN

Piano's - Vleugels - Orgels - Pianola's
— Zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden
STEMMEN - REPAREEREN - VERHUREN - INRUILEN

NIJMEEGSCHE IJZERHANDEL
Molenstraat 79-81 Broerstraat 16.

Het meest gesorteerd en goedkoopste adres voor
Huishoudelijke artikelen, Gereedschappen, enz.

Vraagt prijzen s. v. p.
Verzending naar Oost- en West-Indië onder garantie.

J. H. KAPPÉ NIJMEGEN
BRANDSTOFFENHANDEL
AREND NOORDUIJNSTRAAT 15-17 - TELEF. 2336

Alle soorten **Brandstoffen**
prima en tegen concurrerende prijzen

BOULANGERIE - VIENNOISE
Speciale Broodbakkerij
Firma Joh. van Gemert Jacobs
GROOTE STRAAT 15 - TELEPHOON 1558 - NIJMEGE

Eenigst adres voor Hollandsche-, Fransche-
en Duitse Broodsoorten
Wagens in alle wijken

L. J. VAN DER WAL
DAMES- en HEERENKLEEDERMAKER
PAUL KRUGERLAAN 22, DEN HAAG.
UITGEBREIDE COLLECTIE STALEN.
BILLIJKE PRIJZEN.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.
De Sept.-afl. bevat een opstel van den hr. J. J. K. Enthoven: De officieele geograaf aan het werk in Nederlandsch-Indië. De schr. doet uitkomen dat sedert de aanstelling van Dr. S. van Valkenburg als geograaf-burgerlijk ambtenaar bij den Topografischen Dienst te Weltevreden belangrijk en deugdelijk werk is verricht door de Kartographische afdeling van genoemden dienst. Een aantal der nieuwste uitgaven op kartographisch gebied laat de schr. de revue passeeren.
De hr. A. I. Lucieer wijdt eene studie aan het kindertal bij de volkeren van Ned.-Indië (buiten Java). Na eene inleiding bespreekt schr. de natuurlijke en andere oorzaken van het gering kindertal bij de meeste stammen; nergens vond hij intusschen in de literatuur vermeld dat de geringe hoeveelheid voedsel de bevolking dwingt tot beperking van het aantal kinderen.
Verder een bibliografisch overzicht van werken en tijdschr. artikelen over de Indië.

Zendingsperiodieken.

Nederlandsch Zendingsblad. Sept. '24. In memoriam A. Limburg (oud-directeur van de Meisjes-school te Tomohon); geb. 1860, overl. 20 Juli '24. — In memoriam P. Kelling (Dienaar des Woords op Siao).
De Timor-Bode. Aug. '24. Schets van Kapan. XI. Een pantoon, door P. Middelkoop.
Berichten uit de Heidenwereld. Sept.-Oct. '24. Het Kinderhuis in Saron bij Paramaribo, door S. Beck. — Samuel Kwakoe Treu †.
Annalen Missiehuis te Tilburg. Sept. '24. Radja Ohoiwoeoe. Een stuk Keieesche geschiedenis, door E. Cappers.
Een vaste Burg is onze God! Sept. '24. Eerste indrukken van Poeloe Tello, door W. L. Steinhart Jr. — Hadji Noewoe (afgodsbeelden der Niassers), door C. W. Frickenschmidt.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 6. Het kweken van tarwe in de Karolanden, door J. A. Bange. — Groenbemesting in theorie en praktijk, door Th. G. E. Hoedt. — De 6e internationale tentoonstelling van rubber en andere tropische producten te Brussel, door ir. J. G. Fol. — Landbouwzaken in den Volksraad (vervolg). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche pers. — Botto-botto (sprinkhanen)-plaag op de Talaud-eilanden. — Weekrevue.

De Indische Mercur.

No. 37. De rentabiliteit der Indische havens, door H. W. Wouters. (Schrijver, die eerst als secretaris van de haven Tandjoengpriok, later als inspecteur van het Havenwezen gelegenheid had om het beheer der Ned.-Indische havens van nabij gade te slaan, bestrijdt uitvoerig het artikel van den hr. W. H. M. Schadee, verschenen onder gelijkuidenden titel in de Ind. Merc. van 11 April j.l.). — Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam (Mededeelingen over Oost- en West-Indië uit het jaarverslag over 1923). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft een opgave van recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, looistoffen, geneesmiddelen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

Van Heutz en Sabang.

Aldus de titel eener bijdrage van den hr. F. C. van Aerssen Beijeren (gedateerd Sabang, 7 Aug. '24) in het jongste Nr. van Economisch Statistische Berichten. Schr. meent dat het thans de tijd is om de aandacht te vestigen op hetgeen Generaal van Heutz gedaan heeft in het belang der Sabang-haven. Het past ons „bij het sterven van de groote figuur Van Heutz nogmaals openlijk te getuigen dat de bereikte resultaten moeten beschouwd worden als een deel van zijn werk.”

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-I.

Inhoudsopgave van afl. 2 en 3 van dl. 80 der eerstdaags verschijnende Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië: Aanteekeningen op de Nagarakretagama, door R. Ng. Poerbatjaraka. — Oudjavaansche plastiek in Europeesche musea, door W. F. Stutterheim. — De Chinese Raad te Batavia en het door dit college beheerde fonds, door P. de Roo de la Faille. — Suri-naamsche volkvertellingen (zgn. Anansitories), door A. P. Penard. — Uit en over de Minahassa. I. De Minahassa en de geneeskunst, door A. C. N. Bouvy. — Ethnografische mededeelingen over de Dajaks in de afd. Kocakapoeas (res. Zuider- en Oosterafd. van Borneo), door J. Mallinckrodt (eerste gedeelte). — Notulen van alg.

JOSEPH RIEP - DEN HAAG
RIJOUWSTRAAT 83
Gediplomeerd Coupeur-Kleedermaker
Vanaf 8 April 1905—24 Nov. 1923 werkzaam geweest bij de Fa C. H. KUHNE & ZN, Den Haag

Damestailleurs, Sport-, Rijk-, Amazonekleeding
Heeren Rok-, Smoking-, Jacquet-,
Colbertcostumes en Fijne Peiswaren.

HET ZUID - DEN HAAG
Groenmarkt 37 Telefoon 1251

SALON ORKEST onder leiding van
Mr. CHARLES NOWAK
Plaatsverv. v. HANS SCHULTZER

Avond-Concert van 8.30 tot 12 uur

en bestuurvergaderingen van het Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Mededeelingen Burgerl. Geneesk. Dienst in N.-I.

Inhoud van dl. III, jaarg. 1924. De reuk en de smaak van door chloor gesteriliseerd drinkwater, door P. Mom. — Over malaria-behandeling van de Demos paralytica in de tropen, door Dr. T. H. van Loon en L. Kirschner. — Het onderzoek naar de geestesgesteldheid met behulp van platen, toegepast bij den Java door Dr. C. F. Engelhard. — Over verduurzamen bacteriën en van het Rabies-virus-fixe, door Dr. Kirschner. — Onderzoek omtrent de houdbaarheid kamertemperatuur van laag-gepasteuriseerde melk, Jhr. Dr. P. J. Teding van Berkhout. — Latah, psycho-neurase der Maleische rassen, door Dr. F. van Loon.

De Haagsche Post.

Het Nr. van 13 dezer brengt een beschouwing: Nederland en Suriname (het verval van Nederland's kolonie; kan de suiker Suriname redden), waarop rubriek West-Indië nader de aandacht gevestigd wordt.
In hetzelfde Nr. wijst ir. J. Goehart er op dat broeder, wijlen de luitenant ter zee 1e kl. J. F. L. G. hart, in 1921 ernstige plannen had tot het ondernemen van een vliegtocht naar Java, welke echter geen gang hadden door tegenwerking der Engelsche regering. Schr. meent aan de nagedachtenis zijns broers verplicht te zijn hierop te wijzen nu in het voorbeeld der Haagsche Post over dit plan geen melding gemaakt in een beschouwing „Vliegen van Holland-Indië”.

De Indische Verlofganger.

Het Nr. van 12 dezer bevat o.m. De pedati of landsche kar, door C. Vis—J. v. R. — De radio-voeding met Ned.-Indië. Het draadloos station te Meyersdal, door L. J. de G. — Dajaksche kunst in Boecatan, door L. J. de G. (met illustraties).

Eigen Haard.

Bij zeer duidelijke illustraties wijdt Mr. Dr. Schoch in het Nr. van 13 Sept. een beschouwing „Bethesda. Een onvergetelijk plekje in onze Kolonie Suriname”. In Juli van dit jaar herdacht deze menschen-inrichting haar 25-jarig bestaan; ze vraagt aandacht om uitbreiding, maar de geldmiddelen ontbreken.

Inter-Ocean.

De Juli-afl. heeft op den omslag een afbeelding van een Chineesche begrafenissen te Semarang, waarop een geïllustreerd artikel over de havenwerken van Belawan, door A. M. W. van Renesse. — G. de G. vertelt de Javaansche legende „Padaringan”. — Williams beschrijft indrukken van een reis over Java. De rest van den inhoud heeft niet op Ned.-Indië betrekking.

Salariscommissie. (Ingesteld bij het Gouvern. Dec. van 22 Juli 1922, No. 11). Derde nota betreffende bezoldigingsherziening voor burgerlijke landsdienaren. Juli 1924. Deel I. Tekst II. Staten en schalen. (W. vreden, Landsdrukkerij).

Het Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam, M. (De Vrijheid, 10 Sept. '24).

Kort overzicht van de Maleische grammatica, benevens eenige lees- en vertaaloefeningen, door A. H. Janssen (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Catalogus der geologische en agro-geologische verzamelingen van de Landbouwhoogeschool te Wageningen. (Mededeelingen van de Landbouwhoogeschool, 27, No. 8).

Java als toeristenland, door K. Hoving. (Beschrijving van een tocht naar den Dieng). (Vrije Arbeid, Augustus 1924).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1924, No. 32. Bureau voor de Volkslectuur en verwante aangelegenheden te Weltevreden.

Tochten langs West-Borneo, door Spits. VII. De kensjacht. (Ned. Zeewezen, 6 Sept. '24).

Het industrialisatievraagstuk in Nederlandsch-Indië. Voordracht gehouden in de vergadering van de afd. technische economie van het Kon. Inst. v. Ingenieurs 14 Juni 1924, door ir. J. van der Waerden. Op hoogstbelangrijke voordracht (opgenomen in de afd. 13 September) volgt een niet minder interessante gedachtenwisseling, waaraan deelnemen de G. Beerenborg, K. H. Tusenius, H. van Swaay, V. J. Bloek van Kuffeler, E. L. K. Schülling, R. A. Sandick, J. Th. Gerlings.

Van Fabrikant tot Particulier
is het voordeelgigst, onbetwist.
Vindt U de prijsopgave van Uw verwerk abn
maat hoog, onbiedt dan eens

PARDON & Co., HUIS-
SCHILDEREN
Bankastraat 107a - 's-Gravenhage

zij werken zelf.

Maison H. HOEK - Den Haag
OBRECHTSTRAAT 295
Heeren- en Dameskleermaker
 Atelier voor Repareeren, Keeren
 en Moderniseeren van alle Kleeeren
Billijke Prijzen & Prima Stoffen

Suriname.

„Albina op de flesch”, staat aan het hoofd van een gezonden artikel van C. Loe in „De Surinamer” van Juli en 3 Augustus.

De schrijver geeft eerst een beeld van wat Albina eerbiedig beteekende, Albina, de stichting van wijlen August Kappler aan de Marowijne, door hem genoemd naar zijn vrouw, niet naar zijn dochter, zooals de heer Loe meent. Daarna vervolgt de schrijver:

Albina, dat zijn naam te danken heeft aan de dochter van den onvermoeiden, energieke Kappler; Albina, dat dagelijks gulden dagen gekend heeft en als het dorado werd beschouwd, lag daar voor ons! Voorheen, bij aankomst der mail, stond de steiger vol menschen. Thans, slechts enkele ambtenaren, militairen, sjouwers en burgers. Welk een schril contrast met het verleden!

Met één oogopslag komt men op de hoogte van den heerschelekend heerschen toestand. Misère en nog eens misère!

Het is nu al ruim 9 à 10 jaren geleden, dat het gouvernement Albina den genadeslag toebracht met het bevel Certificat d'Origine.

Aan wal gekomen, ontmoet men af en toe een wandelaar, die lijkt wel of er eene epidemie gewoed en de inwoners weggemaaid heeft. De vroegere drukte in de winkels heeft plaats gemaakt voor doodsche stilte. De winkeliers staan de aangekomenen aan te gapen. De geïmporteerden zien er, op enkele uitzonderingen na, alle verlaten uit. Albina met zijn 40 winkels voorheen telt er nu slechts 15.

50 woningen staan er leeg, sommige al ruim drie jaren leeg. Toch moet er huurwaarde-belasting betaald worden, zelfs voor gebouwen, die niet meer bewoonbaar zijn. De vrees daarom, dat de tijd niet ver meer af is, waarop die zich nog op Albina ophouden, hun droevig bestaan slijtend steeds in de hoop op betere tijden, ten minste Albina den rug zullen toekeeren en zich gaan vestigen op St. Laurent.

Onwillekeurig moet ik Albina vergelijken met een groote, vette gans, die vroeger goed gevoed, verzorgd werd en vele eieren legde. Lang voordeel van haar hebben wij echter niet kunnen trekken, want onze Fransche heerschers kregen haar spoedig in de gaten, plukten haar, vonden het grootste gedeelte van hare eieren heimelijk en verrijkten zich er mee.

Als gouvernement, niet vermoedend, dat de veeren van de eieren zooveel oprachten, liet zich op een handwijze (?) wijze door de Franschen overhalen een overeenkomst (C. d'O.) te sluiten, waarbij aan hen afstand werd gedaan van de eieren en de veeren.

Hoe ons Gouvernement den zak van de Franschen heeft door de C. d'O., moge blijken uit het onderstaande. Vooraf zij even opgemerkt, dat het bewuste C. d'O. voor de Franschen niets anders is geweest dan een waarborg, dat de retributie op de op hun eigen grondgebied gewonnen balata voor hen niet verloren zoude. Slim als de Franschen steeds zijn, werd het bevel „Pas avant” (vervoer-bijlet) in het leven geroepen, waardoor gemakkelijk ook balata op Hollandsch gebied verkregen zonder met ons Gouvernement in contact te komen, te St. Laurent kon worden aangevoerd. Hier ik vernam, heeft men zich niet eens de moeite gegeven bij ons Gouvernement op vernieuwing van de C. d'O. aan te dringen, begrijpende dat het thans niet anders dan dom zou zijn om gedurende den duur van het contract niet te hebben begrepen, dat een dergelijke overeenkomst slechts in het voordeel van de ene partij was. Een schade van miljoenen franken hebben wij de Fransche Koloniale kas door het C. d'O. gevrijwaard.

Vandaar dan ook, dat er dadelijk maatregelen getroffen werden, een wet uitgevaardigd, welke het C. d'O. moet vervangen. Kosten noch moeite worden gespaard om de legers van douanepostjes op te zetten op bepaalde punten in de Boven-Marowijne ter handhaving van de nieuwe wet. Ongetwijfeld heeft het Fransch Gouvernement hierdoor wederom getoond hoe het met tact en beleid te werk gaat haar Kolonie in bloei en welvaart te doen toenemen.

De schrijver oppert dan het pessimistische voorstel, dat niet beter zou zijn Marowijne plus Albina aan de Franschen te verpachten, onder bepaling, dat de opbalata, welke de Compagnie des Mines d'or en de Compagnie de Suriname 's jaars aan ons gouvernement zoude leveren, door het Fransche zou gerestitueerd worden. Het zou de Koloniale kas erbij gebaat zijn, maar eindigt het Bestuur op te wekken, Albina van een wisselvallig bestaan te redden door de opgedane ondervindingen van de Franschen.

Ik heb een weg zien aanleggen, een weg, die Albina met Paramaribo moet verbinden. Dit is ten

J. J. REESER
 Piet Heinstraat 116   Telefoon 31740
 'S-GRAVENHAGE
 Solied adres voor Complete Meubeleering van Woningen
 BILLIJKE PRIJZEN   PRIMA KWALITEITEN
 RUIME KEUZE
 Vraagt gratis Prijsopgave!
 Bergplaats voor Meubels.   Verhuizingen.

minste een stap in de goede richting. Hierbij moet het niet blijven, dit is slechts een bijzaak!

Het Bestuur beginne met mildere bepalingen in het leven te roepen in verband met het boschbedrijf. Gouden Balataverordeningen moeten worden herzien. Het Bestuur volgde steeds het advies van het ter zake kundige districthoofd. Deze toch zal het beter moeten weten, dan de heeren in Paramaribo, die niets van den plaatselijken toestand afweten.

(Het bovenstaande is ontleend aan het overzicht dat het „Algemeen Handelsblad” van de uitvoerige artikelen van den heer Loe heeft gegeven).

Op de 11de Utrechtsche Jaarbeurs waren van Suriname o.a. houtsoorten te zien met tableau van den deskundige van de Commissie in zake advies en onderzoek van Surinaamsche houtsoorten, ten einde te demonstreeren hoe modern houtonderzoek geschiedt. Voorts uitstekende Perubalsem.

In de „Haagsche Post” van 13 September een artikel onder het hoofd: „Nederland en Suriname. Het verval van Nederland's Oudste Kolonie. Kan de Suiker Suriname Redden?”

De schrijver beantwoordt deze vraag bevestigend evenals allen die den toestand der kolonie kennen. Hij haalt de meening aan van den heer Pyttersen in diens rapport aan den Minister van Koloniën „dat op de hier bedoelde gronden (in het Nickerie-gebied) en op de overige in Suriname beschikbare terreinen zonder al te veel risico landbouwondernemingen op groote schaal tot stand kunnen worden gebracht, welke omvang de oppervlakte van het cultuurgebied van Java verre zal overtreffen.”

Voorts citeert de schrijver uit het jaarverslag van de Surinaamsche Bank over 1923 de volgende verklaring van den hoofddirecteur, Mr. Dr. C. F. Schoch:

„Ware het mogelijk door kapitaaldeelname of rentegarantie van regeeringswege de Nederlandsche belanghebbenden bij de suikerindustrie te bewegen een paar goede suikerfabrieken in Suriname op te richten naast de bestaande, het aanzien der kolonie zou dadelijk veranderen.”

Dit denkbeeld is ook door den Oud-Gouverneur Lely in de Staten Generaal aan de hand gedaan en wij hebben in dit blad herhaalde malen hetzelfde verdedigd.

Niet om Suriname „te redden” moeten de belanghebbenden bij de suikerindustrie fabrieken in Suriname oprichten, maar om geld en veel geld te verdienen in dit bij uitstek voor suikercultuur geschikte land, waar zelfs verouderde fabrieken jaren achtereen winsten opleveren. Geen filantropie dus, maar zaken doen, met het oog op te maken ruime winsten.

De schrijver in de „Haagsche Post” zegt: „Het is toch wel te begrijpen dat de leiders onzer groote cultuurmaatschappijen zich tegenover hunne aandeelhouders niet verantwoord kunnen gevoelen voor het wagen van belangrijke bedragen onder de bestaande onzekerheid nopens den aanvoer van arbeidskrachten en toekomstige fiscale maatregelen. En toch zijn zij het, die de regering noodig heeft, omdat zij de kennis en de ervaring bezitten zonder welke geen enkel plan kans van slagen heeft.”

Wij gelooven dat de risico's in Suriname niet grooter zijn dan op Java. Men eische niet meer dan vier pooten aan een schaaap en vertrouwde op de waarborgen die de regering geven kan.

Er is een tijd geweest dat de geheele suikerhandel van Nederland dreef op de Surinaamsche suikercultuur!

In „De Dag” van 13 September handelt de Surinaamsche medewerker over Surinaamsche houtsoorten en geeft daarbij twee kiekjes.

„De regering — schrijft hij — kan practisch medewerken om den Surinaamschen houtaankap tot ontwikkeling te brengen, door te bevorderen, dat voor waterstaatswerken paalhout van Suriname wordt gebruikt.”

Volgens het programma van het Zendingsfeest te Zeist op 17 September — voorkomende in de „Berichten uit de Heidenwereld” 1924 No. 5, zou de Zending H. Bielke mededeeling doen over den huidige toestand van het Zendingswerk in de West, Ds. Th. Müller, Oud-Docent der Theologische School te Paramaribo zou spreken over Surinaamsche problemen, Zending P. M. Legène over de Britsch-Indische Immigranten in de West, terwijl Gouverneur van Heemstra een slotwoord zou spreken.

HEEREN MODE ARTIKELEN
G. DE VRIES - REINKENSTRAAT 36
SPECIALITEIT IN HEEREN HOEDEN
OVERHEMDEN EN DASSEN

NIJMEGEN
Wegens vertrek naar Indië
 tegen 1 November a.s. ter overname aangeboden
HUUR VAN HUIS te Nijmegen op prettigen stand,
 6 kamers, Badkamer en dienstbodenkamer, 2 W. C.'s,
 keuken, kelder en tuin, huurprijs f 700.— 's jaars.
Complete Inrichting in zeer goeden staat, één
 jaar gebruikt, f 2250.— (met inbegrip piano).
 Te bevragen: W. ALLARD, Javaplein 20, Nijmegen.

A. A. v. d. BORG
 Broerstraat 43
 NIJMEGEN
WARENHUIS
 VOOR
 Galanterieën,
 Porcelein-, Glas- en
 Emaillewaren,
 Borstelwerk,
 Schoonm.-artikelen,
 Lederwaren, Staal-
 en Mandenwerk,
 Groote keuze
 Kinderspeelgoederen
 Dagelijks iets nieuws.
VASTE PRIJZEN
 à CONTANT.

P. TH. VIS, BANKETBAKKER
 ST. ANNASTRAAT 250 HOEK GROENESTRAAT
NIJMEGEN ·· TELEFOON 950
EERSTE KLAS BANKETBAKKERIJ
Specialiteit in Boterspeculaas

Vraagt Uwen leverancier

LEVENS MIDDELEN

VAN

J. A. STAM

AMSTERDAM (Holland).

Speciaal in Vries- en Koelkamer-Artikelen.

Export naar Oost- en West-Indië.

Zijt Gij Abonné van het rijk Geïllustreerde Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—
 Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen van f 10.—
 Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon 11987*

Voor Hondenartikelen:
 Krachtvoeder, Dogcakes, Hokken,
 Manden, Stoelen, Halsbanden,
 Lijnen, Transporthokken, enz.
IS HET ADRES:
P. H. VERSEVELDT
 Fred. Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 53384
 voortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr. 97)

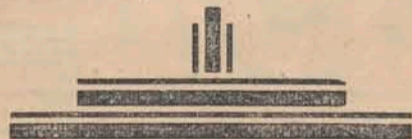
Maison H. SIMONS

Mantel- en Costuum-Magazijnen
HEULSTRAAT 13 naast „BOEATAN”
NOORDEINDE 17a

*Uitsluitend betere
Dames-Confectie*

STEEDS HET NIEUWSTE
BEKENDE SOLIDE GENRES
BILLIJKE PRIJZEN

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel” door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst”, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

BESCHIKBAAR.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangestast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL

Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

Zeehaboe's en Jongens

beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. 50248

Ringers Bonbons

1ste Klasse Ned. Fabrikaat RINGERS - Rotterdam Alkmaar

De gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron Van Heemstra, zal op 20 September door verschillende vereenigingen te Arnhem worden ontvangen. Daarna zal, om 2 uur, in het Luxor-Theater een film worden vertoond van den heer Van der Ven: Nederlandsch volksleven in den zomer, waarbij Julius Röntgen voor de muzikale begeleiding zorgt. 's Avonds wordt den heer en mevrouw Van Heemstra een maaltijd aangeboden.

Een telegram in „De Telegraaf” van 15 September: Parijs, 14 Sept. — Volgens de „Petit Parisien” heeft Herriot besloten tot afschaffing van het koloniale bagno. Alle veroordeelden zullen van Guyana naar Frankrijk worden teruggebracht. — (B. T. A.)

Indien het bericht bevestigd wordt komen wij daarop terug.

De paragraaf in de troonrede betreffende Suriname luidt:

„In Suriname blijft de staat der Landsfinanciën zorgelijk en maken handel en bedrijf nog steeds moeilijke tijden door.”

Curaçao.

Curaçao op de Jaarbeurs te Utrecht.

We lezen in de Dordrechtse Courant de volgende beschouwingen over de laatste jaarbeurs.

„In de z.g. theesalons is eene expositie gemaakt, in het bijzonder betrekking hebbend op het eiland Curaçao, waaraan o.a. de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, de Curaçaosche Scheepvaartmaatschappij, de Mijnmaatschappij Curaçao en het Struisvogelpark „Albertine” welwillende medewerking verleenden.

Een buitengewoon fraaie kaart, gedrukt door de Topografische Ierichting te 's-Gravenhage (schaal 1:20.000) springt onmiddellijk in het oog; daarop valt het grote aantal waterlopen op, die echter helaas gedurende het grootste gedeelte des jaars uitgedroogd zijn. Het watergebrek is dan ook voor het eiland Curaçao een groot vraagstuk. Wanneer dat opgelost is, zal aan de ontwikkeling van Curaçao met zijn uiterst gunstige ligging in het internationale scheepvaartverkeer, met de goede havens van Willemstad, met zijn aangenaam klimaat en de er zich snel ontwikkelende groote bedrijven, weinig meer in den weg staan.

En met de oplossing van dat watervraagstuk is men door het boren van artesische putten reeds een eind gevorderd.

De Curaçaosche Petroleum Maatschappij en de Curaçaosche Scheepvaartmaatschappij laten aan de hand van monsters en grafieken zien, wat zij de laatste twee jaren aan die ontwikkeling hebben bijgedragen.

Petroleum wordt niet op Curaçao gewonnen, doch met tankschepen in ruwen toestand daarheen vervoerd om geraffineerd te worden.

Het bedrijf der Mijnmaatschappij Curaçao is van ouderen datum, haar product, het fosfaat, komt na die der petroleumraffinaderij.

Op het fosfaat volgen in belangrijkheid de oranje-schillen (Curaçao-schillen).

Een der grootste en oudste verwerkers van oranje-schillen is de firma Wijnand Fockink, die in een keurig ingerichte bar likeuren schenkt, welke met Curaçao-schillen bereid zijn, en tevens iets van die bereiding demonstreert; ze laat bovendien een aantal aardige museumstukken zien, welke betrekking hebben op de geschiedenis der Curaçao-bereiding.

Van de overige Curaçaosche producten zij hier nog genoemd: hoeden, schapenvellen, huiden, geitenmest, aloë, divi-divi, zout en struisveeren.

Bij de aloë verzorgde Prof. P. van der Wielen eene belangrijke uitstalling van toepassingen, welke van dat product in de pharmacie gemaakt worden.

Eene fraaie collectie struisveeren en daarvan vervaardigde voorwerpen kan eerst vanaf 13 September uitgesteld worden, daar de verzending vertraging ondervond.”

Negerhollandsch.

In de afdeling voor de geschied- en letterkundige wetenschappen van de Kon. Academie van Wetenschappen heeft 8 dezer Prof. J. P. B. de Josselin de Jong mededeelingen gedaan over het Negerhollandsch van St. Thomas en St. Jan.

Zoals men weet heeft D. C. Hesseling in 1903 hierover een werk geschreven.

Het verslag van prof. de Josselin de Jongs lezing in de N. R. Ct. luidt aldus:

KROON'S
ETABLISSEMENT DES IND
BENTINCKSTRAAT 105 TEL. 5
SPECIALITEIT OP KOLONIAAL GEB
- EN ANDERE INCREDIËNTE

„Het in 1923 op St. Thomas en St. Jan door opgeteekende tekstmateriaal toont ons de slotphase het thans snel uitstervend Negerhollandsch. Het tisch en morfologisch afslijtingsproces is reeds gevorderd. Zoowel begin- als eindklanken zijn afgevalven of zijn bezig te verdwijnen; soms ook klanken, zoodat vele woorden niet meer te herkennen zouden zijn, als niet de vollere vormen ook nog disch voorkwamen. Soms is rechtstreeksche phonetische invloed van het Engelsch merkbaar, gewoonlijk valt een scherpe grenslijn tusschen anglicismen en Creoolsch-Engelsche taalbestanddeelen niet te zien. Doordat het Nederlandsche klanksysteem van oudsterk van het Engelsche afweek, is zuiver-phonetische vloed van het Engelsch ook nu nog lang zoo sterk, als die van het Engelsche idioom, dat de neger zich elders vrij gemakkelijk eigen maakt. De toenemende vloed van het Engelsche taaleigen blijkt niet alleen de vele uit het Engelsch vertaalde of gedeeltelijk taald overgenomen uitdrukkingen, maar ook uit grammatische fouten.

In de ontwikkelingsgeschiedenis van bepaalde hollandsche taalelementen heeft ook invloed van het der westelijke Soedantalan blijkbaar lang nagedrukt. Zoo zijn in het hedendaagsche, deels als emphatische partikel, deels als copula fungerende a(ouder: de verschillende elementen versmolten, n.l. vooreerst de positie na (Nederl. naar), waarin men overeenkomstig Soedaneesch idioom een plaatselijkheidsverbum („zijn”) heeft gevoeld, en verder het demonstrativum waaruit zich enerzijds een emphatische partikel anderzijds een copula ontwikkeld heeft.

De functie van het vroegere verbaal hulpwoord (kenmerk van het duratieve praesens) is thans overgenomen door het futuristische partikel lo (Nederl. lo). Deze beide functies worden tegenwoordig door woordje lo zoowel gecombineerd als afzonderlijk vuld, terwijl zich uit de beteekenis „gaan” een functie ontwikkeld heeft, n.l. die van een adverbium de beteekenis „weg, hiervandaan”.

Hoewel het Negerhollandsch tegenwoordig nog door de oudste generatie gesproken wordt, kan wel degelijk nog van een „ negerhollandsche taalgenschap” spreken. Voor het oudste geslacht is deze taal vereerd stuk traditie, onafscheidelijk verbonden met wat hun aan eigen cultuur den heelen slaventijd bijgeheven is. Voor ethnologisch onderzoek ter plaatse kennis van het Negerhollandsch dan ook vrijwel beschikbaar.”

Uit den Verrren Vreemde.

Chineesche schimmen.

De Chinees is uit zijn aard niet vechtlustig, hoort algemeen verzeeken. Kibbelen, dik doen met wett en gebaren, maar strijden, heusch oorlogvoeren, past hij voor. China is arm, door gebrek aan geld, welke overigens wel gewilde onderneming belet. Wel derling is 't in het rijk van dat meer wijsgeerig oorlogszuchtig aangelegde volk, in het land van zo belennend geldgebrek, onverpoosd den burger te zien woeden. In tijden van eb staan er twee wapengewapend tegenover elkander, in tijden van vloed vijf of zes gebieden verklaarde vijanden van elkander verwarrende combinaties.

Moet misschien in den filosofischen aanleg geldgebrek juist de verklaring worden gezocht voor behoefte tot altijd kibbelen, zonder 't ooit uit te vechten.

Thans is het weer revolutievloed.

Peking (de centrale regering) tegenover Mantsjien, Moekden en Tsjekiang; Kiangsoe tegenover Tsjekiang, Shanghai; het Zuiden (dr. Soen jat sen) tegenover Midden (Peking).

Ingewikkeld? Neen 't is zoo nog te eenvoudig. In Kiang was een burger- en een militair gouverneur. laatste is in opstand gekomen, de eerste niet, en vrij groot deel van de militaire bezetting, heeft zich zelfstandig verklaard om aan de zijde van den burgergouverneur te blijven.

Dr. Soen jat sen, die te Kanton de lakens uitgaaf, wel met de andere tegenstanders van de centrale regering samenwerken om haar ten val te brengen, hij ziet de mogelijkheid voor een vrijmaken van van de vreemde banden, alleen in het overgaan tot Bolsjewikische regering, opvatting, die door Tsjiang lin, de dictator van Moekden, weer volstrekt niet gedeeld. Deze wil eindelijk ordelijke toestanden zegeveren over de regeerders, welke bij aanwijst verraders, die een beletsel zijn voor den binnenlandsche vrede en de voor de ontwikkeling van de levenskond

Het van OUDS BEKENDE en SOLIDE ADRES
voor het betere genre LINGERIES, KOUSEN
TRICOTGOEDEREN en CONFECTIE is
N.V. Manufacturen Magaz. „HET ANKER”
Veenestr. 49, Tel. 12491, Heulstr. 27, Tel. 14107, 's-GRAVENHAGE
BILLIJKE PRIJZEN. :: :: BILLIJKE PRIJZEN

W. DIL Jr., Sumatrastraat 348
 TELEFOON 10192 b. d. Koninginnegracht

Levering van alle soorten **VERSCHÉ, GEROOKTE en GEBAKKEN VISCHWARÉN.**
GROOTE SORTERING VISCH-CONSERVES

TOEPOEL's Modelschool
 Joh. Camphuysstr. 165-67 (Bezuidenhout) DEN HAAG

**BOKSEN, JUJITSU, ONTVETTING
 VERSTERKING, TRAINING** voor elke sport

Dames en Heeren. LAGE PRIJZEN

Warmé en koude Kuip- en Stortbaden. Alle lessen geeft P. M. C. TOEPOEL, Oud-Amateur-Kampioen van Nederl., Gediplomeerd Leraar N. B. B.

Piano- en Orgelhandel „De Huisvriend”
 Groot Hertoginnelaan 136 Nieuwe Rijn 49
 DEN HAAG. LEIDEN.

NIEUWE DUITSCHE PIANO . f 550.-
 5 jaar garantie, gepantserd raam.

NIEUW SALONORGEL, 11 reg. f 225.-
 Groote keuze, lage prijzen. Speciaal ingericht voor verzending naar Indië.

Levering van Piano's en Orgels in huur en huurkoop.
J. J. STOLTENHOF Jr.

an doo... slotphas... Het p... reeds v... zijn d... ook m... k nog... e phon... onlijk... men en... te tr... onelisk... oo ster... enger z... nemem... niet alle... k uit a...

in het volk. Toch is dr. Sen nu naar Tsjang toe lin... rrokken om te gaan samenwerken. Met dat al schijnen de krijgsvr... niet heel... om 't lijf te hebben, al is er hier en daar wat ge... oeuveerd en geschermtseld. De regenovervloed... bekoeleend gewerkt. Wel worden groote gevechten... gekondigd.

De berichten over de uitbreiding der opstandige be... hebben de buitenlandsche mogendheden eerst erg... onrust. Het gevechtsterrein ligt dicht bij Shangai, ... naam handelscentrum met fabriek Amerikaansche, ... oepesche en Japansche koloniën. De gezanten te Pe... hebben het verzoek tot de regering gericht om... de Hoengkoo-rivier, nabij die stad, een neutrale, ... zone af te bakenen. De regering schijnt hieraan... aan te hebben, maar en zijn berichten, die ervan... te vertellen, dat de vreemdelingen het oorlogje... tusschen de twee Chineesche partijen als zoo... „meemens” opvatten, dat zij bij gevechten als toe... wuwers komen, zooals men dit in Europa bij ma... vrees ziet. Reeds eerder was er een vrijwilligerskorps... richt, dat zich o.a. ook de bescherming van de... vindingen tot taak stelt. 't Is pl.m. 2000 man sterk... staat order den Britschen kolonel Gordon, het heeft... schouwitsers, mitrailleurs, tanks tot zijn beschikking... doet dr. Soen Yat Sen een der wapenzendingen aan... houden. Britsche, Amerikaansche, Japansche en Ita... ansche mariniers zijn tot een totaal van pl.m. 1200... en wal gegaan, ook deze staan onder algemeene leiding... een Engelschman, admiraal Anderson.

De mogendheden hebben een grooter deel van hun... der in het Verre Oosten op China gedirigeerd, zoo... naar de havenplaatsen waar landgenooten te be... men zijn, als op breede rivieren.

In 't sprake geweest van het doen van gezamenlijke... tot immenging. Maar evenmin als er op over... mming te hopen is tusschen de centrale regering, ... gouverneurs, dr. Soen Yat Sen, die zich president van... China noemde, evenmin kan geloofd worden aan... kans van samengaan in deze van N. Amerika, Eu... Frankrijk, Japan en Rusland, voor welke landen... lijver en bedoeling ten opzichte van China evenveel... elander ingaande combinaties aan te wijzen zijn, ... die welke de verwarring binnen China teekenen.

De adviezen luiden dan ook meer en meer tot ont... ling. De regering te Peking wenscht geen immenging... dat zij als een afstraffing van opstandelingen en... als een binnenlandsche aangelegenheid beschouwt... anders van alle partijen (dr. Soen Yat Sen mischien... zonderd) verklaren in 't geheel niet voor de veilig... via buitenlanders te vreezen. Daar de geïnteres... mogendheden zich, bij de heerschende omstan... den, en bij nader inzien gaarne laten overtuigen... t onmoedige van ingrijpen, zullen zij zich wel tot... diplomaten-strijd blijven bepalen. De Chineesche... die blijft.

heid geeft, dat 't noodig is geworden nog troepenversterking uit Spanje te ontbieden. In hoever de verschillende Marokkaansche hoofden het later met elkander zullen vinden zal nader moeten blijken, maar momenteel treden zoowel Raisoeli als Abd el Krim krachtig tegen de Spanjaarden op. Malaria, onvoldoende organisatie van verpleging en geneeskundige hulp verergeren den toestand. 't Zal voor de Spanjaarden zelfs niet gemakkelijk worden gemaakt zich te Tetoan te handhaven, en in de strook, die zij vast willen houden, in verband met de aanvaarde internationale verplichtingen. Toch trachten zij nog een schijn van optimisme te behouden, en spreekt men van het niet prijsgeven van eenig verkregen recht.

Zeker zal door dezen ferugtocht het Marokko-vraagstuk geenszins afgedaan hebben. De Franschen, die nu juist in hun protectoraat over z.g.n. Fransch Marokko van volbrachten strijd meenden te mogen spreken, zien aan de oostgrens de door de successen op de Spanjaarden aangemoedigde Mooren, Riflijnen en Kabijlen weer een dreigende houding aannemen, terwijl daar duizenden krijgers vrij komen, die naar Fransch gebied kunnen trekken. Reeds deden zich incidenten voor.

Pas scheen het Tanger-vraagstuk opgelost, maar door Spanje's erkende onmacht wordt dit nu weer in een nieuw tijdperk geleid.

De vreemde mogendheden, die zich aan de Noord-Afrikaansche zaken bijzonder gelegen laten liggen, beschouwen Marokko niet als een land, dat reeds rijp is om op zich zelf te staan, zij spreken over een niet te dulden koloniaal lichteledig.

In andere Mahomedaansche landen wordt gebeden voor het succes der Marokkanen.

In al deze opmerkingen liggen even zoovele netelige vraagstukken. Spanje heeft wel zijn generaal, die dictator heeft willen zijn, maar deze heeft bewezen voor geen der groote vraagstukken van den dag de bringer van een goede oplossing te zijn. Evenals de Chineesche kwestie, blijven de Rifkwestie en de Tangerkwestie aan de orde, zoowel als binnenlandsche, alsook als internationale vraagstukken.

M. VESTER's BEDDENMAGAZIJN
„DE WITTE ZWAAN”
 Paul Krugerlaan 13 Tel. 34586
 (bij de Loosd. Brug)

Meest vertrouwd adres voor Uw **BEDDEN, MATRASSEN, Dekens,**

BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ
 Alles eigen Fabrikaat.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: **A. VAN BOXTEL,**
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschkade 34.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Conciërge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië. S

De Hedchas vraagt ook weer aandacht.

Hetzelfde moet ook getuigd worden voor de Hedchas-kwestie.

Dit land wilde niet onder Turksche overheersching blijven. Koning Hoesein meende het gelukkig te maken, door het met behulp van Engeland, tot een zelfstandig koninkrijk te verheffen. Maar nu zijn er onder zijn onderdanen, die weer niet met zijn bestuur dwepen. Niet onwaarschijnlijk zit hier Turksche invloed achter, en staat Angora dan hier ook weer tegenover Londen. Rusland laat, als Mohammedaansch land, het heilige gebied van den Islam ook niet onverschillig.

De Wahabieten, onder aanvoering van emir Ibn Saeed, zijn in opstand gekomen. Met een leger van 4000 man, nog versterkt door bedoemen, hebben zij zich reeds meester gemaakt van Taif, 70 K.M. ten O. van Mekka. Koning Hoesein heeft, naar verzekerd wordt, geen voldoende macht om hier tegenover te stellen. Naar verluidt zou zijn zoon Feisoel, koning van Irak, met een krijgsmacht tegen de Wahabieten oprukken.

Ook daar wordt de oplettendheid van Herriot en Mac Donald weer voor krijgsgewoel gevraagd; reeds liggen te Djeddah Fransche en Britsche schepen om de belangen der landgenooten te beschermen en door vlaggevertoon te imponeren, tevens wordt gesproken van een militaire Britsche actie om Hoesein te steunen. Wat zal Turkije dan doen?

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

Onder de berichten van de afdelingen, betreffende de herdenking van het jubileum van Oost en West ontbrak het verslag van Apeldoorn. Meen niet, dat we hier dat feit niet herdacht hebben; integendeel, 't feest was schitterend! Een pracht-voorstelling door R. Hardjodiringo in de rijk versierde zaal van Tivoli met een aardig bal na onder leiding van den heer Bieneveldt — een heel mooie avond..... doch véél te weinig bezoek en daardoor een groot tekort — en daardoor weer de onmogelijkheid om vóór Januari iets te doen. Er is al door dezen en genen gevraagd: of O. en W. nog niet iets deed. Doch als twee schitterende zaken als de Tentoonstelling Nieuwenkamp en de Jubileum-avond zoo weinig belangstelling trekken en zóó groote tekorten in de kas veroorzaken, zakt de moed wel wat. Ook het heele jaar door nog geen enkel lid er bij! Wat doen de leden?

Intusschen, toch doen we nog iets en dat is het

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapskaart toegang tot de Clublokale Restauranten Leeszaal van de **Amsterdamsche Burgerwacht**, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen. S

Genua en Marseille
 Geregelde Koeriersdiensten voor passagiers.
Waisbureau LINDEMAN, 's-Gravenhage
 Rotterdam - Haarlem
 Arnhem - Groningen - Utrecht

BESCHIKBAAR.

CAW'S The Oldest Mark
FOUNTAIN PEN
 Onderzinking leert gedurig dat
 een „Caw“ als Vulpen met *veel*
duur, Heeds vore te verkopen is voren
alle andere merken in fabriekaten.
 Verkrijgb. in Self-filling en Safety modellen
 bij den Boek en Handel in Schrijfbehoeften
 Uitsl. v. Engros Verk.kantoor CAW-PEN Co
 Schouwbroekersstraat 5 HEEMSTEDEN (Holland)
 The Newest Pen

Wettig gedeponeerd

Gevestigd als
Tandarts
 te Den Haag, Bezuidenhout 141
Dr. M. BLUML
 Matige tarieven. Spreekuur 10-12, 2-4
 Röntgen opnamen bij Tel. 70897
 behandeling vrij. Lijn 3, 4, 7, 13

eenige wat we nog konden, n.l. samenwerken met anderen. En zoo zal er dan door het Koninklijk Koloniaal Instituut, in samenwerking met Volksuniversiteit, Oost en West, Bond van Ned. Onderwijzers en Ned. Onderwijzeressen een *Leergang* worden georganiseerd over Indië, waarvoor drie voordrachten zullen gehouden worden door Prof. Mr. J. C. Kielstra te Wageningen en drie door Dr. J. C. Koningsberger te Utrecht, met een *filmvoorstelling* tot slot.

Los van dezen cursus zal op 6 October Dr. G. J. Nieuwenhuis uit Deventer op 6 October een voordracht houden over „Nederlands opvoedtaak in Indië“.
 Wij hopen, dat onze leden niet zullen nalaten zelf te komen en in hun kring iedereen opwekken lezingen, leergang en filmvoorstelling te volgen. De plaatselijke Pers en het programma der Volksuniversiteit geven u nadere inlichtingen.

Ook hebben wij getracht in Apeldoorn étalageruimte te krijgen voor onze gedenkpenning met Indische kunstvoorwerpen, welke mede ten verkoop zouden aangeboden worden en waardoor we een begin zouden kunnen maken met de aandacht van het publiek op de Indische Kunst te vestigen. Die voorwerpen zijn achterwege gebleven; daarmede was 't plan onuitvoerbaar, doch de secretaris heeft reeds een ander plan gevormd en hoopt dat in 1925 ten uitvoer te kunnen brengen. Wie helpt ons van ons tekort af?

De Secr. der afd. Apeldoorn.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

Den Heeren Secretarissen der afdelingen wordt beëld verzocht om onder de leden hunner afdeling bekendheid te geven aan de bij het Secretariaat der Vereeniging, Heulstraat 17, alsnog beschikbare exemplaren der Oost- en West-medaille (ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging). Prijs per stuk f 3.50.

De aandacht van heeren Secretarissen der Afdelingen wordt andermaal gevestigd op het omtrent de Suriname-film medegedeelde door den heer Mr. O. L. G. Graaf van Limburg Stirum, Bestuurslid der afdeling Haarlem, in het K. W. No. 36 van 4 dezer.

Ter lezing voor de leden bevinden zich op de leeszaal, Heulstraat 17:

1. Het Jaarverslag 1923-24 der Vereeniging van Vrienden der Aziatische kunst.
2. De Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de vereeniging „Indonesië in den Vreemde“.

Adressen van H.H. Secretarissen der Afdelingen van de Vereeniging „Oost en West“.

- Amsterdam: L. D. PETIT, Saxenburgstraat 34h.
- Apeldoorn: J. C. BAARS, Tuinstraat 60.
- Amersfoort: H. J. DE WIT, Huygenslaan 25.
- Arnhem: H. J. M. BAUMANN (wd.), Sonsbeekweg 6.
- Breda: L. VISSER, 1e Muntstraat 6, Zandberg.
- Deventer: Dr. H. D. TJEENK WILINK, Ceintuurbaan 292.
- 's-Gravenhage: J. C. BAUDOIN, Jacob Hopstraat 12.
- Groningen: J. FRANKE, Martenshoek.
- Haarlem: H. P. DEINUM, Tuinwijklaan 12, Heemstede.
- Leiden: Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46.
- Nijmegen: W. M. HAYE, Slichtenhorststraat 13.
- Rotterdam: W. C. SCHALKWIJK, Westersingel 16.
- Utrecht: Mej. J. J. LAGERS, Mengelberglaan 48.

Van het Comité voor Indische lezingen:

Door het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen is uitgegeven een nieuwe naamlijst van personen, die zich bereid hebben verklaard tot het houden van voordrachten of lezingen over koloniale onderwerpen.

Deze lijsten zijn kosteloos verkrijgbaar bij den Secretaris van het Comité, de heer Dr. H. H. Zeijstra Fzn., Zwolscheweg 65, Deventer.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
 H. ter Burg, Laan 11 te Den Helder en J. C. J. Mastenbroek, Stationsstraat 28 te Borne (O.), beiden als onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs;

UITZENDING DINERS
 N. KEUR
 TELEF. 31133 Tel. M. 1133
 35 KONINGSPLEIN 35
 DINERS AAN HUIS
 BEZORGD: f 1.— TOT f 1.40
 BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD

MAGASIN DE NOUVEAUTES
v.h. Gebr. LEVIJ
 Hoofdstraat 144 - APELDOORN - Tel. 70897
DAMES- EN KINDERCONFECT
 MODE-ARTIKELEN - LINGERIE
 CORSETTEN HOEDEN, etc.

K. J. van der Meer, Leidschestraat 11 te Haarlem, teneinde te worden werkzaam gesteld ten behoeve de electrificatie der Staatsspoorwegen.
 A. A. Brouwer, Kleverlaan 135 te Haarlem; Meerwaldt, Alberdingk Thijmstraat te Utrecht; A. tellap, Overschieschestraat 100a te Schiedam; P. Schröder, Jansveld 51 te Utrecht en B. A. F. Binckhorststraat 119 te 's-Gravenhage, allen als onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Onderwijs.

MET VERLOF UIT INDIË AANGEKOMEN AMBTENAREN.

- J. Langendam, onderwijzer 1e kl. O. E. L. O., Haag, Kruisweg 47.
- W. J. Slooff, onderwijzer 1e kl. O.E.L.O., Den Haag, Weimarstraat 408.
- A. N. Binkhuijsen, hulpprediker bij de Protest. gemeente, Den Haag, Zuidwal 40.
- Mej. S. de Weerdt, commies bij de S.S. en Tr., Haag, Regentesselaan 90, 2e étage.
- C. L. Dankmeijer, assistent-resident van Pontianak, Haag, Frankenslag 386.
- W. Reuter, leeraar bij de Prinses Juliana school teakarta, Den Haag, Tasmanstraat 204.
- Mej. A. Ritter, commies bij de S.S. en Tr., Den Haag, Regentesselaan 90, 2e étage.
- J. C. v. Gils, onderwijzer 1e kl., Nijmegen, Torensingel 10.
- F. G. Luderus, controleur bij het B.B., Rotterdam, mevr. Boshoven, Mathenesserdijk 30b.
- E. L. de Kok, inspecteur van financiën 2e kl. o. hoofdkantoor van den dienst der belastingen, Haag, Lubeckstraat 5.
- W. A. Mens, adjunct-controleur van de belastingen, Haag, Poste restante.
- P. H. M. Plasman, landmeter 3e kl. bij het kadaster, Breda, Poste restante.
- Mej. J. C. Höscl, onderwijzeres 3e kl. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Poste restante.
- Mej. S. de Quant, onderwijzeres 3e kl. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Lijsterbesstraat 157.
- C. Lorrier, onderwijzer 1e kl. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Zoutmanstraat 53.
- A. L. van den Berge, onderwijzer 1e kl. O. E. L. O., 's-Gravenhage, Van Lumeystraat 47.
- H. W. T. de Santy, controleur bij het B.B., 's-Gravenhage, Sweefinckstraat 172.
- A. F. Verhooff, wnd. administrateur bij het Departement van Financiën, 's-Gravenhage, Beeklaan 492.
- H. W. A. Brender à Brandis, politie-opziener 1e klasse, 's-Gravenhage, Van Boetzelaerlaan 29.

Mutaties van 10 tot 17 Sept. 1924

Nieuwe leden.

- Mej. A. Knappert, Juridisch Student, Leiden, straat 14. f 2.50.
- P. Bergmeijer, oud-Lid v. d. Volksraad v. N.-I., Drecht, Krispijnsche Weg 91. f 5.—
- B. R. van der Most, Commissaris v. Politie in Nederland, Delft, Oude Delft 165. f 5.—

Afschrijven.

Mevrouw H. Oly-Rijkers, Amsterdam, van Baerlestraat 12 naar: Rotterdam, Oude Delft 165.

Adresveranderingen.

- E. Zeiler, Directeur Plantage „Zorgvliet“, van: Hotel Zeiler terug naar: Suriname. f 5.—
- N. Makkes, Cand. Ind. Ambt., van: Leiden, 3 Oude straat 49 naar: Voorburg, Laan v. Rustenburg 10.
- J. Swartjes, Gep. Luit.-Kolonel O.-I. L., van: Nieuw-Herold 38 naar: Den Haag, Snelliusstr. 57. f 5.—
- Raden Soemarno, van: Rijswijk, Tulpstr. 18 naar: Haag, Eschdoornstr. 64.
- M. J. Doppenberg, oud-Directeur K.W. III S., Den Haag, van: Schelpkade 46 naar: van Merlenstr. 82.
- Mej. L. H. M. Engelenburg, Den Haag, van: Prinsesritsstraat 12 naar: Vivienstraat 50.
- H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, oud-Resident, Haag, Tasmanstr. van: 204 naar: 212.
- W. F. Dracht, Algemeen Ontvanger, van: Den Haag, Blankenburgstr. 169 naar: Weltevreden, Den Haag, Financiën.
- Dr. Th. G. Th. Pigeaud, Ambt. voor Inl. Talen, van: Haag, Emmastraat 55 naar: Weltevreden, Dep. van Inl. Zaken, 22bis naar: Amsterdam, Lomanstr. 92b. f 5.—
- J. J. Ph. Koppenol, Controleur B.B. van: Djombang, Lamongan (res. Soerabaja).
- F. van Gulick, Onderwijzer 1ste klasse, naar: Semarang.

A. L. KLAASSEN

Kleermaker

THOMSONLAAN 9 DEN HAAG

TELEFOON 35234

TE KOOP OF TE HUUR

in DEN HAAG een **dubbel HEERENHUIS** met Voor- en Achtertuin, gelegen in Duinoord 3 minuten van de Schev. Boschjes, lijn 8 en 10 (zomerlijn 14).

Het huis bevat: *Parterre*: 3 ineenlopende kamers met serre, keuken, kelder, W.C., gangkast; *1e Verdieping*: 4 ineenlopende kamers met badkamer, W.C., gangkast; *2e Verdieping*: 2 groote en 3 kleine kamers, gangkast, W.C., zolder. Voorts kasten in bijna alle kamers, Gas- en Electr. licht.

Het huis is eventueel zeer geschikt voor pension of herstellingsoord.

Br. motto „Heerenhuis“, Bureau v. d. Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR
 BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
 KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
 .....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

Konink. Zoöl. Bot. Genootschap
DIERENTUIN,
 Elken Dinsdag, Donderdag
 en Zaterdag
 van 8.30 tot 12 uur
DANSEN
 in de open lucht
 TWEE ORKESTEN
 Voor stadgenooten niet-leden van het K. Z. B. G.
 toegang tegen betaling van f 1.— bel. inbegrepen

Uwe Indische belangen
loopen gevaar

door den niets ontzienden fiscus.
 Nadere inlichtingen worden gaarne
 verstrekt door **W. F. K. PIJPER**,
 ..... Indisch Accountant .....
 Stadhoudersplein 110 - DEN HAAG

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

VRAAGT SCHOLTEN'S
ZELFRIJZEND BAKMEEL

MAIZENA PUDDING
 AARDMEEL EN SAGO
 FABRIEK VAN MEELPRODUCTEN
JOH. B. SCHOLTEN, AMSTERDAM
 .... BROUWERSGRACHT 288 TEL. 47637. ....

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MELJER.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

LESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

C. HOYNG

SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULLEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

BESCHIKBAAR.

Serie I.
 Nederlandsch-Indië en de handel.
 Indische toestanden gezien door een inlander.
 Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 Sultanaat-islam.
 De Sultanaatverhouding in Nederlandsch-Indië.
 De afschaffing van de laatste heerenstanden op Java.
 Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 De Europeesche vrouw in Indië.
 De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
 No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch tooneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De thee-cultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javaan gelijk bij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
 No. 5. Nederlanders in Indië.
 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Voltsceriedietwezen.
 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (Hoofdbestuur).

WASSCHERIJ „REINGOED”

speciale Afd. voor de behandeling van Fijn Goed
ANNA VAN BUENENSTRAAT 155-157
DEN HAAG - TEL. 71568

uiterst zorgvuldige behandeling van Uw Wasch wordt ingestaan. Behandeling van alle wollen en goederen systeem Jaeger.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerge dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. 31403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest bekende adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIALAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GI

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Mode
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren
onzichtbaar Stoppen, kortom wat
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 349
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald

**“ EEN KLANK GAAT OVER
HEEL NEDERLAND DAT “**

PEEK & CLOPPENBURG
*Het soliedst en betrouwbaarst
adres is.*

A. SCHRÖDER & C
GROENMARKT 25, 26,
'S-GRAVENHAGE

WOLLEN STOFFEN
voor Mantels en Costumes

GERUIT   GESTREEPT   EF

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 315
NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden
Complete Huiskamers van af f 315

EINDHOVENSCHE BOOMKWEKERIJ
TEL. 634   EINDHOVEN   TEL. 634
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
SPECIALAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, etc.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscurant op aanvraag gratis.

DE NIEUWE ZAAK
in Kristal, Porselein, Glas en Luxe Gebruiksartikelen
van W. KÖNIG is gevestigd
Valeriusstraat hoek Dunklerstraat
Telefoon 33459.
Verpakking voor Indië onder garantie tegen breuk.
Het „Winkelkje” Prinsstraat 92 blijft bestaan.

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. GOSTER te Winnipeg